

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO WILEŃSKIEGO

Nr. 12.

Wilno, 1 Grudnia 1935 r.

Rok XII.

TREŚĆ

Pozycja:	str.	Pozycja:	str.
Odezwa Pana Prezesa Rady Ministrów . . .	177	93. Korespondencja międzyszkolna	188
86. O specjalnym podatku od wynagrodzeń, wypłacanych z funduszków publicznych	178	94. Poszanowanie mienia i dobra państwowego	188
87. Opłaty szkolne w szkołach zawodowych	180	95. Państwowe Komisje Egzaminacyjne dla nauczycieli publicznych szkół powszechnych	189
88. Koła Krajoznawcze młodzieży szkolnej	183	96. Ulgi kolejowe młodzieży szkolnej	194
89. Imprezy urządzane w szkołach	185	97. Komunikaty	201
90. Zwolnienie od cła na zasadzie art. 22 ust. II p. 11 prawa celnego	187	98. Spis książek nabytych przez Centralną Bibliotekę Pedagogiczną przy K. O. S. Wil.	204
91. Ulgi w opłatach szkolnych za dzieci funkcjonariuszów przedsiębiorstw państwowych	187	99. Nowy ustrój szkolnictwa. Biblijografia	206
92. Zaświadczenia szkolne na dowód posiadania prawa do skróconej służby państwowej	188	100. Sprawozdanie z konferencji rejonowej nauczycieli języka polskiego w Wilnie	209

ODEZWA

PANA PREZESA RADY MINISTRÓW

Kraków, dnia 18 października 1935 r.

DO WSZYSTKICH PRACOWNIKÓW PAŃSTWOWYCH

W dniu dzisiejszym Rząd Rzeczypospolitej złożył hołd na Wawelu Marszałkowi PIŁSUDSKIEMU, ślubując Jego Nieśmiertelnemu Duchowi kroczyć wiernie szlakiem Jego wskazań.

Gdy Komendant Piłsudski pierwsze szeregi Wojska Polskiego do boju prowadził, uczył żołnierzy pamiętać, że są nie tylko żołnierzami, uczył ich pamiętać, że są jednocześnie obywatelami kraju. Witając was, pracownicy państwowi, zwracam się do was z gorącym wezwaniem: pełniąc służbę waszą dla Państwa na każdym posterunku i w każdej chwili, pamiętać macie, żeście nie tylko urzędnikami-obywatelami, ale i żołnierzami idei, pozostawionej nam przez Wielkiego Marszałka, idei, której naczelnym wskazaniem jest dbałość o honor i potęgę Państwa.

Marjan Zyndram-Kościałkowski

Prezes Rady Ministrów.

86

D E K R E T PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 14 listopada 1935 r.

o specjalnym podatku od wynagrodzeń, wypłacanych z funduszków publicznych.

(Przedruk z Dz. U. R. P. z dnia 15 listopada 1935 r.
Nr. 82, poz. 503).

Na podstawie art. 55 ust. (1) ustawy konstytucyjnej i ustawy z dnia 6 listopada 1935 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania dekretów (Dz. U. R. P. Nr 81, poz. 501) postanawiam co następuje:

Art. 1. Na cele równowagi budżetowej wprowadza się specjalny podatek od wynagrodzeń, wypłacanych z funduszków publicznych.

Art. 2. (1) Specjalnemu podatkowi podlegają wynagrodzenia, wypłacane przez:

- 1) Skarb Państwa i Skarb Śląski;
- 2) państwowe: monopole, banki, przedsiębiorstwa, fundusze, zakłady i instytucje;
- 3) związki samorządu terytorjalnego, związki międzykomunalne (celowe), oraz przedsiębiorstwa, banki, zakłady i instytucje tych związków, Związek Rewizyjny Samorządu Terytorjalnego, komunalne kasy oszczędności i banki komunalne;
- 4) związki samorządu gospodarczego i zawodowego oraz przedsiębiorstwa, zakłady i instytucje tych związków;
- 5) prawno-publiczne zakłady ubezpieczeń;
- 6) Bank Polski.

(2) Za wynagrodzenia w rozumieniu dekretu niniejszego uważa się wszelkiego rodzaju wynagrodzenia w pieniądzu wraz z dodatkami i w naturze, jakie płatnik uzyskuje: z tytułu diet poselskich i senatorskich, z tytułu stosunku służbowego, z tytułu najmu pracy, z tytułu udziału w zarządach związków prawa publicznego, z tytułu udziału we wszelkiego rodzaju radach, komitetach, komisjach i t. p., z tytułu spełniania funkcji kontrolnych z ramienia władz nadzorczych, albo też z tytułu prawa do emerytury, renty, pensji lub zaopatrzenia,—bez względu na rodzaj i nazwę tych wynagrodzeń.

(3) Za wynagrodzenia osób, pełniących służbę poza granicami Państwa, uważa się uposażenie zasadnicze, a jeżeli chodzi o pracowników kontraktowych, — jedną trzecią część ich wynagrodzenia umownego.

(4) Rozporządzenie Rady Ministrów ustali, jakie świadczenia w naturze będą podlegały specjalnemu podatkowi, oraz zasady obliczania wartości tych świadczeń.

Art. 3. Specjalnemu podatkowi nie podlegają:

1) a) wolne od państwowego podatku dochodowego oraz od opłat emerytalnych lub składek na rzecz ubezpieczeń społecznych wynagrodzenia, których łączna suma bez jakichkolwiek potrąceń, wypłacana przez poszczególne władze, urząd, przedsiębiorstwo, zakład, instytucję i t. p., nie przekracza 100 zł. miesięcznie, i b) wynagrodzenia podlegające tym obciążeniom lub niektórym z nich, jeżeli łączna suma tych wynagrodzeń bez jakichkolwiek potrąceń, wypłacana przez poszczególne władze, urząd, przedsiębiorstwo, zakład, instytucję i t. p., nie przekracza 110 zł. miesięcznie;

2) zaopatrzenia weteranów powstań narodowych oraz wdów po nich;

3) zaopatrzenia b. skazańców politycznych oraz pozostałych po nich wdów i sierot;

4) pensje, przywiązane do orderu wojennego „Virtuti Militari“ oraz do odznaki Krzyża Zasługi za Dzielność;

5) zaopatrzenia osób szczególnie zasłużonych oraz wyjątkowe zaopatrzenia nie oparte na innych tytułach prawnych;

6) zaopatrzenia inwalidzkie, przysługujące z mocy ustawy z dnia 17 marca 1932 r. (Dz. U. R. P. z 1935 r. Nr. 5, poz. 31);

7) świadczenia i zaopatrzenia z tytułu ubezpieczeń społecznych i opieki społecznej, z wyjątkiem rent z tytułu ubezpieczenia pracowników umysłowych, unormowanego rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 listopada 1927 r. (Dz. U. R. Nr. 106, poz. 911) wraz z późniejszymi zmianami.

Art. 4. Za podstawę ustalenia stopy procentowej i obliczenia specjalnego podatku przyjmuje się łączną sumę wszelkich wynagrodzeń, wypłacanych przez poszczególne władze, urząd, przedsiębiorstwo, zakład, instytucję i t. p. w ciągu miesiąca, bez jakichkolwiek potrąceń. Jeżeli jednak wskutek przypadającego dnia świątecznego na normalny dzień wypłaty następuje w jednym miesiącu wypłata stałego miesięcznego wynagrodzenia za dwa miesiące, to dla celów ustalenia stopy procentowej i obliczenia specjalnego podatku wy-

nagrodzenie za każdy miesiąc traktuje się jako wypłacone w normalnym miesiącu wypłaty.

Art. 5. (1) Specjalny podatek pobiera się drogą potrącenia przy wypłacie wynagrodzeń według następujących skal:

1) przy wynagrodzeniach, wolnych od państwowego podatku dochodowego oraz od opłat emerytalnych lub składek na rzecz ubezpieczeń społecznych:

Stopień wynagrodzenia	Wysokość wynagrodzenia, wypłacanego w ciągu miesiąca w złotych		Stopa procentowa podatku
	ponad	do	
1	100	150	7
2	150	200	9
3	200	250	10
4	250	500	11
5	500	1.000	14
6	1.000	2.000	17
7	2.000		25

2) przy wynagrodzeniach, od których opłaca się państwowy podatek dochodowy, opłaty emerytalne lub składki na rzecz ubezpieczeń społecznych albo też niektóre z tych obciążeń:

Stopień wynagrodzenia	Wysokość wynagrodzenia, wypłacanego w ciągu miesiąca w złotych		Stopa procentowa podatku
	ponad	do	
1	110	165	5 $\frac{1}{2}$
2	165	220	7
3	220	560	8
4	560	2.350	10
5	2.350		15

(2) Jeżeli płatnik uzyskuje wynagrodzenie w pieniądzu i w naturze, specjalny podatek nie może przekraczać 25% wynagrodzenia pieniężnego.

(3) Specjalny podatek należy potrącać w ten sposób, aby z wynagrodzenia wyższego stopnia po potrąceniu specjalnego podatku nie pozostało nigdy mniej, niż zostaje z najwyższego wynagrodzenia bezpośrednio niższego stopnia po potrąceniu specjalnego podatku przypadającego na ten stopień. Jeżeli z wynagrodzenia po potrąceniu specjalnego podatku pozostałaby kwota mniejsza niż najwyższe wynagrodzenie niepodlegające specjalnemu podatkowi,—należy specjalny podatek potrącić tylko w wysokości nadwyżki ponad to najwyższe wynagrodzenie.

(4) Jeżeli ta sama władza, urząd, przedsiębiorstwo, zakład, instytucja i t. p. wypłaca tej samej osobie dwa lub więcej wynagrodzeń, z których jedno wolne są od państwo-

wego podatku dochodowego oraz opłat emerytalnych lub składek na rzecz ubezpieczeń społecznych, inne zaś podlegają tym obciążeniom lub niektórym z nich, to do wynagrodzeń wolnych od wszystkich wymienionych obciążeń stosuje się skalę, określoną w ust. (1) pkt. 1), do wynagrodzeń zaś pozostałych—skalę, określoną w ust. (1) pkt. 2), przyczem wysokość stopy procentowej podatku w każdej skali ustala się na podstawie łącznej sumy obu rodzajów wynagrodzeń. Przepisy ust. (3) stosuje się tu odpowiednio przy uwzględnieniu stopy i wysokości dochodu, przewidzianych w ust. (1) dkt. 1).

Art. 6. Specjalnemu podatkowi podlegają wynagrodzenia:

1) wypłacane w czasie od dnia 1 grudnia 1935 r. do dnia 31 grudnia 1937 r. bez względu na to, za jaki czas wynagrodzenia ta przypada;

2) wypłacane za czas od dnia 1 grudnia 1935 r. do dnia 31 grudnia 1937 r. bez względu na czas wypłaty.

Art. 7. (1) Obowiązek potrącania specjalnego podatku ciąży na władzach, urzędach, przedsiębiorstwach, zakładach, instytucjach i t. p., wypłacających wynagrodzenia.

(2) Potrącone kwoty należy wpłacić do kasy właściwego urzędu skarbowego w terminie do dnia siódmego miesiąca kalendarzowego, następującego po miesiącu podatkowym, z dołączeniem wykazu potrąceń, sporządzonego według ustanowionego przez Ministra Skarbu wzoru, lub odpisu listy płacy, zawierającej dane, niezbędne do sprawdzenia prawidłowości dokonanych potrąceń.

Art. 8. Postępowanie w sprawach specjalnego podatku podlega przepisom ordynacji podatkowej, a szczególności przepisom, dotyczącym państwowego, podatku dochodowego, pobieranego według działu II ustawy o państwowym podatku dochodowym.

Art. 9. (1) Należności z tytułu specjalnego podatku wpływają w całości do Skarbu Państwa.

(2) Do kwot specjalnego podatku nie mogą być pobierane żadne dodatki, ani na rzecz Skarbu Państwa ani też na rzecz związków samorządowych.

(3) Przysługujące z mocy szczególnych przepisów zwolnienia od podatków nie mają zastosowania do specjalnego podatku, pobieranego na zasadzie dekretu niniejszego.

Art. 10. Wykonanie dekretu niniejszego porucza się Ministrowi Skarbu.

Art. 11. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki.*

Prezes Rady Ministrów:

Marjan Zyndram-Kościałkowski.

Minister Skarbu: *E. Kwiatkowski.*

87

MINISTER
WYZNAŃ RELIGIJNYCH
I OŚWIECENIA PUBLICZNEGO

Warszawa

OKÓLNIK Nr. 79

z dnia 8 września 1935 r. (Nr I R-7206/35)

o opłatach szkolnych w szkołach zawodowych.

Z mocą obowiązującą od dnia 1 września 1935 r. zarządzam pobieranie w państwowych szkołach, seminarjach i na kursach zawodowych następujących opłat szkolnych:

I. Takse za egzamin wstępny uiszczają wszyscy kandydaci przystępujący do tego egzaminu:

a) na kurs pierwszy w szkołach technicznych, średnich technicznych kolejowych, w szkołach i liceach handlowych, oraz w szkołach ogrodnich i średnich rolniczych . . . . . zł. 5

b) w szkołach rzemieślniczo-przemysłowych (męskich i żeńskich), w szkołach mistrzowskich, w szkołach rękodzielniczych i gospodarczych żeńskich, seminarjach zawodowych żeńskich i w szkołach niższych technicznych kolejowych . . . . . zł. 3

c) we wszystkich gimnazjach zawodowych, zorganizowanych według nowego ustroju . . . . . zł. 5

II. Takse za badania psychotechniczne uiszczają wszyscy kandydaci poddawani tym badaniom:

a) w szkołach wymienionych w p. I ust. a i c. . . . . zł. 2

b) w szkołach wymienionych w p. I ust. b. . . . . zł. 1

III. Takse wstępną czyli wpisowe uiszczają wszyscy uczniowie nowoprzyjęci do szkoły lub na kurs—we wszystkich szkołach oraz na kursach z wyjątkiem kursów wędrownych i kursów korespondencyjnych . . . . . zł. 10

IV. Taksa za egzamin końcowy we wszystkich szkołach i kursach . . . . . zł. 10

V. Taksa za świadectwa:

a) za świadectwo ukończenia szkoły lub kursu . . . . . zł. 5

U w a g a: Świadectwa (wykazy postępów) roczne, półroczne, względnie semestralne wydaje się bezpłatnie.

b) za duplikaty świadectw ukończenia szkoły lub kursu . . . . . zł. 10

c) za duplikaty świadectw (wykaz postępów) rocznych, półrocznych, względnie semestralnych . . . . . zł. 12

VI. Taksa administracyjna.

A. W szkołach:

a) technicznych:

1) na wydziałach mechanicznych, mechanicznych kolejowych, elektrycznych, elektromechanicznych, mechaniczno-elektrotechnicznych, lotniczych, samochodowych, młynarskich, włókienniczych, górniczych, hutniczych, przemysłowo-leśnych . . . . . rocznie zł. 170

2) na wydziałach chemicznych, ceramicznych, piwowarskich . . . . . rocznie zł. 190

3) na wydziałach budowlanych, drogowych, drogowo-budowlanych, drogowo-wodnych, mierzniczych, meljoracyjnych, mierznictwa kopalnianego, eksploatacyjnych kolejowych . . . . . rocznie zł. 130

b) ogrodnich średnich rocznie zł. 190

c) ogrodnictwa w Poznaniu i Państwowej Wyższej Szkole Gospodarstwa Wiejskiego w Cieszynie . . . . . rocznie zł. 220

d) rolniczych średnich rocznie zł. 80

e) kolejowych niższych rocznie zł. 90

f) rzemieślniczo-przemysłowych męskich, rękodzielniczych i gospodarczych żeńskich oraz w seminarjach zawodowych

żeńskich	rocznie zł.	90
g) rzemiosł budowlanych, koszykarskich i szewckich	rocznie zł.	40
h) w liceach i szkołach handlowych	rocznie zł.	130
i) mistrzów mechaników, mistrzów budowlanych, drogowych i meljoracyjnych, oraz na kursie majstrów i podmajstrzych młynarskich w Bydgoszczy	rocznie zł.	100
j) w szkole wiertniczej w Borysławiu	rocznie zł.	130
k) we wszystkich gimnazjach zawodowych, zorganizowanych według nowego ustroju	rocznie zł.	170

B. Na Kursach:

a) radjotechnicznych, ogrodnictwa w Poznaniu i Wilnie	rocznie zł.	130
b) nadzorców drogowych i meljoracyjnych za cały kurs	jednorazowo zł.	30
c) gorzelniczych za cały kurs	jednorazowo zł.	20
d) praktyki ogrodniczej w Zaleszczykach	jednorazowo zł.	20
e) półrocznych dla elektromonterów, dla maszynistów i palaczy za cały kurs	jednorazowo zł.	30
f) rocznych elektromonterów i dla pracowników przemysłu metalowego	rocznie zł.	60
g) kilimkarstwa, płatne zgóry	miesięcznie zł.	12
h) rysunków zawodowych dla rzemieślników przemysłu metalowego, budowlanego i drzewnego, płatne zgóry	miesięcznie zł.	3
i) rysunku odręcznego, płatne zgóry	miesięcznie zł.	3
j) snycerstwa i rzeźbiarstwa dla rzemieślników przemysłu drzewnego, kamieniarskiego i sztukatorskiego, płatne zgóry	miesięcznie zł.	3
k) rękodzielniczych, gospodarczych i handlowych, zorganizowanych przy szkołach średnich zawodowych i żeńskich seminarjach zawodowych, płatne zgóry	miesięcznie zł.	5
l) rękodzielniczych i gospodarczych, zorganizowanych przy niższych szkołach zawodowych, płatne zgóry	miesięcznie zł.	3
m) trykotarstwa maszynowego i haftu maszynowego, płatne zgóry	miesięcznie zł.	5

n) wieczornych kroju i szycia, zorganizowanych przy państwowych szkołach i seminarjach zawodowych żeńskich, płatne zgóry	miesięcznie zł.	5
o) korespondencyjnych—od przedmiotu, płatne zgóry	półrocznie zł.	5
p) wędrownych, prowadzonych przez państwowe szkoły zawodowe żeńskie, płatne zgóry	miesięcznie zł.	2

VII. Taksy, wpłacone przez uczniów i słuchaczy kursów, zwrotowi nie podlegają.

VIII. a) Prócz taks, wymienionych pod V b) i c), zainteresowani uiszczają opłatę stemplową znaczkami w wysokości przewidzianej w przepisach o opłatach stemplowych. Dyrekcje otrzymane znaczki naklejają na wydanym duplikacie i kasują.

b) Taksy, wymienione w punktach I, II wzięte łącznie, rozdzielają Dyrekcje szkół pomiędzy egzaminatorów oraz prowadzących badania psychotechniczne, jako wynagrodzenie za udział w egzaminach; sumy uzyskane od uczniów z tego tytułu powinny być podawane w liście wypłat wynagrodzeń egzaminatorów.

c) Dochód z taks, wymienionych w punktach III, IV, V i VI, Dyrekcje szkół zatrzymują do swojej dyspozycji na pokrycie wydatków, przewidzianych w zatwierdzonych przez Kuratorjum Okręgu Szkolnego rocznych planach finansowo-gospodarczych.

Dyrekcje szkół, których zatwierdzone plany przewidują dochody większe od zatwierdzonych wydatków, przelewają nadwyżki za pośrednictwem P. K. O. na właściwe konta Izb Skarbowych, względnie na konta Kas Urzędów Skarbowych na rachunek funduszu specjalnego Kuratorjum Okręgu Szkolnego pod nazwą „Taksa administracyjna”.

Dyrekcje szkół, których zatwierdzone plany przewidują dochody mniejsze od zatwierdzonych wydatków, otrzymują z Kuratorjum Okręgu Szkolnego brakujące sumy w formie dotacji.

d) Sposób pobierania, przechowywania i księgowania sum otrzymywanych z powyższych taks normują przepisy rachunkowo-kasowe, wydane przez Ministerstwo W.R. i O.P.

IX. Do uiszczenia taks obowiązani są zasadniczo wszyscy uczniowie.

X. a) Taksy, wymienione w punktach I, II i IV winny być wpłacone przed przystą-

pieniem do egzaminu; taksa, wymieniona w punkcie III, winna być uiszczona, po przyjęciu ucznia do szkoły lub na kurs, nie później jednak niż w ciągu 3-ch tygodni od daty przyjęcia do szkoły oraz nie później niż w ciągu tygodnia od daty przyjęcia na kurs; taksy administracyjne, wymienione w punkcie VI B poz. b), c), d), e), winny być uiszczone przed przyjęciem na kurs.

b) Taksy administracyjne, wymienione w punkcie VI A oraz p. VI B. poz. a) i f), powinny być wpłacane w dwóch równych ratach półrocznych z początkiem danego półrocza, jednak najpóźniej do dnia 20 listopada za I półrocze i do dnia 20 kwietnia za II półrocze.

c) Od uczniów, którzy przed ostatecznym terminem płatności taksy występują ze szkoły, można nie żądać opłacenia taksy.

XI. a) Dzieci czynnych funkcjonarjuszów państwowych i wojskowych zawodowych, pobierających uposażenie służbowe lub wynagrodzenie ze Skarbu Państwa, oraz dzieci czynnych funkcjonarjuszów przedsiębiorstw państwowych „Polskie Koleje Państwowe“ i „Polska Poczta, Telegraf i Telefon“, o ile wykazują postępy w naukach dostateczne i sprawowanie dobre, z zastrzeżeniem, że rodzice ich nie posiadają znacniejszego majątku, opłacają 30% normalnej taksy, wskazanej w punkcie VI A.

b) Dzieci rodziców niezamożnych, o ile wykazują postępy w naukach dostateczne i sprawowanie dobre, mogą korzystać z częściowego lub całkowitego zwolnienia od taksy administracyjnej; w wyjątkowych wypadkach również i dzieci czynnych funkcjonarjuszów państwowych i wojskowych zawodowych oraz dzieci czynnych funkcjonarjuszów przedsiębiorstw państwowych „Polskie Koleje Państwowe“ i „Polska Poczta, Telegraf i Telefon“ mogą korzystać z częściowego lub całkowitego zwolnienia od zmniejszonej do 30% taksy (punkt XI poz. a). Zwolnienia takie muszą jednak mieścić się w granicach normy dozwolonej.

Całkowite zwolnienia od taksy administracyjnej należy stosować w pierwszym rzędzie w odniesieniu do dzieci niezamożnych inwalidów wojennych oraz niezamożnych kawalerów orderu „Virtuti Militari“ i odznaczonych Krzyżem lub Medalem Niepodległości.

W gimnazjach zawodowych, otwieranych

na podstawie ustaw o ustroju szkolnictwa z dnia 11 marca 1932 r., częściowe lub całkowite zwolnienia od taksy administracyjnej, oprócz wypadków przewidzianych w ustępie drugim, należy stosować szczególnie w odniesieniu do dzieci, których rodzice pracują w tych zawodach, do których dane gimnazjum przygotowuje, przyczem oczywiście należy przestrzegać wymagań, dotyczących postępu w nauce i sprawowaniu się, o czym mowa w ustępie pierwszym.

c) określonych wyżej (poz. a i b) zwolnień od opłaty taksy administracyjnej udzielają co półrocze Rady Pedagogiczne szkół stosownie do stanu majątkowego rodziców — uczniom, którzy pilnością i postępami w nauce na to zasługują. Rady Pedagogiczne powinny przy zwolnieniach od taksy rozważyć dokładnie [warunki, w jakich młodzież poza szkołami pozostaje. Opieka domowa ucznia może odwołać się od decyzji Rady Pedagogicznej, w wypadku odmówienia zwolnienia, do Kuratorjum, które rozstrzyga ostatecznie.

d) Radom Pedagogicznym przysługuje prawo udzielania zwolnień, przewidzianych w punkcie XI b), w wysokości nie przekraczającej 20%, a w gimnazjach zawodowych 40% wpływu, jaki osiągnęłaby szkoła, pobierając całkowitą takse administracyjną, wymienioną w punkcie VI A, od wszystkich uczniów zapisanych do szkoły.

e) gdyby jakieś wyjątkowe względy zmuszały Radę Pedagogiczną do udzielenia zwolnień na kwotę wyższą, niż wyżej wskazana, winny Dyrekcje szkół uzyskać na to zgodę Kuratorjum Okręgu Szkolnego, występując z wnioskami w I półroczu do dnia 1-go listopada — a w II półroczu do dnia 1-go kwietnia (w szkołach rzemioł budowlanych do dnia 1 lipca i 1 stycznia).

f) Decyzja Rady Pedagogicznej o udzieleniu zwolnień od taksy administracyjnej następuje do dnia 20 października na skutek podania wniesionego do Dyrekcji szkoły przez rodziców lub opiekę domową ucznia, w terminie najdalej do 20 września. Dyrekcja szkoły może żądać uzupełnienia podania zaświadczeniem o stanie majątkowym.

g) Funkcjonarjusze państwowi i wojskowi zawodowi oraz funkcjonarjusze przedsiębiorstw państwowych „Polskie Koleje Państwowe“ i „Polska Poczta, Telegraf i Telefon“ nie składają podań o udzielenie zwolnień

przewidzianych w punkcie XI a). Dyrekcja szkoły może jednak zażądać od nich w razie wątpliwości przedstawienia świadectwa o stanie majątkowym lub formalnego zaświadczenia, że interesowany jest funkcjonariuszem państwowym, względnie funkcjonariuszem wymienionych przedsiębiorstw państwowych.

h) Uczniowie, którzy uzyskali zwolnienie od taksy w jednym półroczu, korzystają ze zwolnienia i w następnym półroczu szkolnym, o ile istnieją warunki, od których zależy zwolnienie.

i) Uczniowie niezwolnieni od taksy obowiązani są wpłacić ją ratami półrocznymi bezzwłocznie po zakomunikowaniu im odpowiednich decyzji Rady Pedagogicznej najpóźniej jednak do dnia 20-go listopada za I półrocze i do dnia 20-go kwietnia za II półrocze.

k) Nowowstępujący uczniowie w pierwszym półroczu szkolnym od żadnych opłat nie mogą być zwolnieni. Nie dotyczy to dzieci funkcjonariuszów państwowych i wojskowych zawodowych. W wypadkach zasługujących na szczególne uwzględnienie, Kuratorjum Okręgu Szkolnego będzie udzielało w drodze wyjątku ulgowych taks administracyjnych i zwolnień od nich nowowstępujących uczniów w 1-szem półroczu szkolnym.

XII a). Od opłat, wymienionych w punktach I, II, III, IV, V i VI B., nikt zwolnionym być nie może.

b) W sprawach, związanych z pobieraniem (egzekwowaniem) taksy oraz umarzeniem w wyjątkowych wypadkach nieściągalnych taks, decyduje Kuratorjum Okręgu Szkolnego.

XIII. Z chwilą wejścia w życie niniejszego okólnika uchylam zarządzenie z dnia 14 czerwca 1934 r. (I—4545/34) o opłatach szkolnych w szkołach zawodowych (Dz. Urzęd. Min. W. R. i O. P. Nr. 6—7 z roku 1934, poz. 86). Zarządzenie z dnia 14 grudnia 1932 r. Nr. III HG—4842/32 w sprawie zwalniania od opłaty szkolnej uczenie kursów wędrownych obowiązuje nadal aż do odwołania.

Minister: (—) *W. Jędrzejewicz.*

88

MINISTER
WYZNAŃ RELIGIJNYCH
I OŚWIECENIA PUBLICZNEGO
Warszawa

O k ó ł n i k N r. 90

z dnia 22 października 1935 r. I Pol-1251 (35).

w sprawie Kół Krajoznawczych Młodzieży Szkolnej.

Z inicjatywy Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego rozwinęła się na terenie szkół praca krajoznawcza młodzieży szkolnej. Wrazem rozwoju ruchu krajoznawczego wśród młodzieży jest powstanie kilkuset Kół Krajoznawczych, które skupiając pod hasłem idei krajoznawczej kilkanaście tysięcy młodzieży, przyczyniają się do pogłębienia uczuciowego i rozumowego stosunku młodzieży do ziemi ojczystej oraz do rozwijania jej samodzielności w poznawaniu kraju i jego kultury.

Uznając wielką wartość pracy krajoznawczej zarówno młodzieży, jak i opiekującego się nią nauczycielstwa, wchodzącego w skład Komisji Kół Krajoznawczych młodzieży Szkolnej Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego, zatwierdzam załączony regulamin Kół Krajoznawczych młodzieży szkolnej oraz normuję współpracę i współdziałanie Komisji Kół Krajoznawczych Młodzieży Szkolnej Zarządu Głównego P. T. K. z władzami szkolnymi na zasadach następujących:

1) Koła Krajoznawcze młodzieży szkolnej są organizacjami szkolnymi i tworzone być mogą tylko za zezwoleniem dyrekcji lub kierownictw szkół.

2) Opiekunowie Kół Krajoznawczych szkolnych, którzy pragną prowadzić pracę w Kołach na zasadach zatwierdzonego przeze mnie regulaminu Koła Krajoznawczego, winni zgłosić swój akces do Komisji Kół Krajoznawczych Młodzieży Szkolnej Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego celem bliższej współpracy.

Komisja Kół Krajoznawczych Młodzieży Szkolnej, jako organ Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego ma za zadanie:

- a) organizowanie kół krajoznawczych młodzieży szkolnej, działających na podstawie wewnętrznego regulaminu,
- b) rejestrowanie istniejących, oraz pow-

Ilu członków pozyskałeś dla Towarzystwa Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych?

- stających kół, ich działalności i programów pracy,
- c) skupianie działalności Kół za pośrednictwem organu, którym jest „Orli Lot“, nadający kierunek ideowy tej pracy,
  - d) zbieranie materiałów, obrazujących ruch krajoznawczy wśród młodzieży w Polsce,
  - e) ogłaszanie drukiem materiałów krajoznawczych, zebranych przez młodzież,
  - f) organizację zbiorowych wycieczek Kół po Polsce,
  - g) organizowanie obozów krajoznawczych podczas feryj,
  - h) ogłaszanie konkursów, udzielanie nagród, organizowanie wystaw, dorocznych zjazdów młodzieży, zorganizowanej w kołach krajoznawczych i t. p., imprez mających na celu jaknajszerszy rozwój ruchu krajoznawczego wśród młodzieży,
  - i) utrzymywanie łączności z organizacjami krajoznawczymi młodzieży szkolnej zagranicą,
  - k) utrzymanie ścisłej łączności z Ministerstwem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w celu zapewnienia współdziałania i poparcia.

W skład Komisji wchodzi wszyscy opiekunowie Kół krajoznawczych młodzieży szkolnej, ponadto w skład Komisji wchodzić mogą osoby ruchem krajoznawczym młodzieży szczególnie zainteresowane, których listę ustala Zarząd Główny P. T. K. w porozumieniu z Ministerstwem W. R. i O. P.

Komisja działa na podstawie regulaminu, zatwierdzonego przez Zarząd Główny P. T. K. i Ministerstwo W. R. i O. P.

Przewodniczącego Komisji powołuje Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego na trzy lata po uprzednim uzyskaniu zgody Ministerstwa W. R. i O. P.

Komisja Kół Krajoznawczych Młodzieży Szkolnej może w myśl postanowień § 55 statutu P. T. K. powoływać do życia na terenie poszczególnych Okręgów Szkolnych Sekcje Okręgowe Komisji, z których każda skupia opiekunów Kół Krajoznawczych z obszaru danego Okręgu Szkolnego oraz na terenie większych miast—miejscowe koła opiekunów Kół krajoznawczych młodzieży szkolnej.

Miejscowe koła opiekunów mogą powołać do życia międzyszkolne zrzeszenie Kół kra-

joznawczych młodzieży, pracujących na terenie jednego miasta, oparte na zasadach samorządu. Praca zrzeszenia skupia się w świetlicy, pozostającej pod opieką miejscowego koła opiekunów.

W Kuratorjum, w którym powstała Sekcja Okręgowa Komisji, współpraca nad planem i programem działania sekcji powierzona będzie wizytatorowi, wyznaczonemu przez Kuratora. W siedzibie Komisji Kół Krajoznawczych Młodzieży Szkolnej wizytator ten utrzymuje ścisłą łączność z Prezydium Komisji, współpracując z nim w kierunku urzeczywistnienia zadań określonych regulaminem Komisji.

Siedzibą Komisji Kół Krajoznawczych Młodzieży Szkolnej jest miejscowość, w której pracuje przewodniczący Komisji. Aż do odwołania siedzibą Komisji Kół Krajoznawczych Młodzieży Szkolnej i redakcji „Orlego Lotu“ jest Kraków (Oleandry 4, Miejski Dom Wycieczkowy). Przewodniczącym Komisji jest prof. Leopold Węgrzynowicz.
1 załącznik.

Kierownik Ministerstwa:

(—) *K. Chyliński.*

Załącznik do N. I Pol. 1251/35.

Regulamin kół krajoznawczych młodzieży.

1. **Nazwa:** Koło Krajoznawcze im. (np. St. Staszica) uczniów Gimnazjum (np. w Dziśnie).

2. **Celem** Koła jest wychowanie młodzieży na obywateli, znających swój kraj i jego potrzeby, przywiązanych do Państwa Polskiego i dbałym o jego wielkość i potęgę—a w szczególności: a) budzenie zamiłowania do wędrówek po kraju i rozwijanie samodzielności w jego poznawaniu, b) poznawanie warsztatów pracy ludzkiej, budzenie kultu „pracy i ufności we własne siły, c) poznawanie i ocenianie wartości, wnoszonych do życia zbiorowego przez poszczególne warstwy społeczne i grupy etniczne, d) zapoznawanie się z przeszłością ziemi i kultury polskiej, e) zbieranie materiałów krajoznawczych i współpraca z instytucjami naukowymi, f) ochrona swojszczyzny, zabytków historycznych i przyrody, g) budzenie inicjatywy myśli i działania w kierunku umocnienia wielkości i potęgi Państwa Polskiego, h) nawiązywanie i utrzymywanie łączności z Polakami zagranicą, i) szerzenie kultu wielkości zasłużonych Polaków, j) propaganda najżywoźniejszych interesów państwa, jak obrona granic, dostęp do morza, rozwój lotnictwa i t. p., k) budzenie odpowiedzialności za dobro i potęgę Polski.

3. **Środki:** Koło dąży do urzeczywistnienia powyższych celów przez: a) przygotowywanie i urządzenie wycieczek, b) organizowanie kursów, obozów i zjazdów krajoznawczych, c) przygotowywanie i urządzenie odczytów i pogadanek, d) urządzenie wystaw i ogła-

szanie konkursów, e) tworzenie świetlic, bibliotek i zbiorów, f) organizowanie schronisk wycieczkowych, g) wydawanie czasopism i książek.

4. **Fundusze:** Fundusze Koła składają się: a) ze składek członków, b) z dobrowolnych datków, — c) z dochodów, uzyskanych z przedsięwzięć.

5. **Członkowie:** Członkiem może być każdy uczeń, którego przyjmie Zarząd Koła, a Opiekun przyjęciu się nie sprzeciwi. Członkowie dzielą się na: a) zwyczajnych, b) czynnych, c) przewodników. Członkiem zwyczajnym jest uczeń, przyjęty przez Zarząd i opłacający wkładki miesięczne, Członkiem czynnym jest członek, biorący czynny udział w pracach Koła. Członkiem przewodnikiem pozostaje członek czynny, o ile złoży egzamin na przewodnika.

6. **Prawa członków:** Członkowie mają prawo: a) brać udział we wszystkich zebraniach, posiedzeniach naukowych i wycieczkach, b) korzystać z biblioteki i zbiorów Koła, c) biernego i czynnego wyboru do Zarządu i Komisji rewizyjnej, d) noszenia odznak i korzystania z zapomóg.

7. **Obowiązki członków:** Członkowie mają obowiązki: a) opłacać wszystkie wkładki przez Walne Zgromadzenie uchwalone, b) popierać wszystkimi siłami cele Koła, c) zbierać materiały krajoznawcze (rysunki, fotografie, przedmioty muzealne, kartki widokowe, wycinki z gazet i t. p.), d) opiekować się zabytkami historycznymi, zwyczajami ludowymi i twórczością ludową, e) prenumerować i popierać miesięcznik „Orli Lot“.

8. **Zarząd:** Zarząd składa się z przewodniczącego, skarbnika, sekretarza, bibliotekarza, ich zastępców i przewodniczących sekcji, o ile one w łonie Koła się utworzą.

9. **Prawa Zarządu:** Zarząd ma prawo: a) przyjmować nowych członków, b) usuwać członków szkodliwych dla Koła lub niespełniających swych obowiązków członkowskich, c) zwoływać Walne Zebrania Koła.

10. **Obowiązki Zarządu:** Zarząd ma obowiązek: a) czuwać nad spełnianiem zadań Koła, b) urządzać odczyty, zebrania naukowe, zbiory i wycieczki, — c) przysparzać nowych członków, d) opłacać do kasy Komisji K. K. M. S. 10 proc. wkładek członków.

11. **Opieka:** Kołem opiekuje się jeden z profesorów, uczący w tym zakładzie, w którym uczniowie tworzą Koło. Opiekun Koła jest pośrednikiem między Kołem a władzami szkolnymi i Polskim Tow. Krajozn., broni interesów Koła, urządza i zezwala na wycieczki, bada księgi Koła przy pomocy Komisji Rewizyjnej, składającej się z trzech członków, którą wybiera Walne Zgromadzenie Koła, rozstrzyga spory powstałe w Kole, przeprowadza egzaminy krajoznawcze na przewodników i mianuje członków czynnych i przewodników. Opiekunowie tworzą Komisję Kół Krajozn. Mł. Szk. Rady Głównej Pol. Tow. Krajozn.

12. **Organizacja pracy:** Praca Koła dzieli się na dwa działy: a) ogólny, obejmujący ziemie całej Polski, b) szczegółowy, obejmujący ściśle ograniczony teren. W dziale ogólnym członkowie Koła zapoznają się za pomocą odczytów, atlasów z ziemiami Polski, szczególnie tych okolic, do których projektują wycieczki. W dziale szczegółowym członkowie Koła starają się

o jak najdokładniejsze poznanie pewnego przez siebie obranego „terenu krajozn.“, zbierają szczegółowe materiały krajoznawcze, celem przygotowania się do badań naukowych.

13. **Teren krajoznawczy:** Terenem krajozn. Koła jest obszar (powiat, obwód), z którego uczniowie uczęszczają do danej szkoły (gim., sem.). Gdy w pewnym mieście jest więcej Kół, to obierają sobie albo wspólny teren pracy, albo dzielą go według okręgów lub tematów opracowywanych.

14. **Sekcje i zastępy:** Koło dzieli się na sekcje, z których każda zajmuje się innym przedmiotem badań i noszą nazwy: np. etnologiczna, faunistyczna, geologiczna, ochrony przyrody, fotograficzna, muzealna, wycieczkowa i t. p. Sekcje dzielą się na zastępy krajoznawcze, które w oznaczonym dniu rozchodzą się do różnych wsi i starają się zebrać materiał krajoznawczy.

15. **Organ Kół:** Organem Kół krajozn. jest miesięcznik „Orli Lot“. Koła przysyłają swe prace i sprawozdania z wyników swych poszukiwań do Redakcji „Orlego Lotu“ która je odpowiednio zużytkowuje.

16. **Rozwiązanie Koła:** W razie rozwiązania Koła majątek Koła przechodzi na własność Zakładu, przy którym Koło istniało, a Archiwum Koła do Archiwum Komisji.

89

MINISTERSTWO
WYZNAŃ RELIGIJNYCH
I OŚWIECENIA PUBLICZNEGO

Warszawa

OKÓLNIK Nr. 84

z dnia 30 września 1935 r. (I Pol-2474/35).

w sprawie imprez urządzanych w szkołach.

Wyjaśniając i uzupełniając okólnik z dn. 15 listopada 1934 r. (IPol-4361/34) w sprawie imprez urządzanych w szkołach, Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zarządza co następuje:

1. Zezwolen na urządzenie imprez w szkołach w zasięgu ogólnopolskim udzielać będzie odtąd jedynie Ministerstwo W. R. i O. P. i to zasadniczo tylko instytucjom i organizacjom o charakterze społecznym, o ile wykażą się odpowiednimi warunkami, — poszczególnym zaś osobom tylko w wypadkach zupełnie wyjątkowych. Postanowienie powyższe nie dotyczy tego rodzaju imprez wewnętrznie - szkolnych, na które zezwolenia udziela dyrektor (kierownik) szkoły.

2. Zezwolen na urządzenie imprez w obrębie poszczególnych Okręgów Szkolnych udzielać będą właściwe Kuratorja po zbada-

niu naukowej, wychowawczej i artystycznej wartości zamierzonej imprezy, jej potrzeby, kwalifikacji petenta, względnie charakteru ubiegającej się instytucji lub organizacji i t. d. Należy zatem odmawiać zezwoleń osobom, które nie posiadają odpowiednich kwalifikacji osobistych lub których imprezy mają charakter wyłącznie zarobkowy, a zbędne są ze stanowiska nauczania i wychowania. W żadnym razie udzielone zezwolenie nie może być uważane za równoznaczne z obowiązkiem popierania danej imprezy np. z tytułu realizowania nowych programów lub t. p. Zależnie od treści i charakteru imprez zezwolenia mogą być ograniczane tylko do pewnych terenów.

3. Zezwolenia udzielane przez Ministerstwo W. R. i O. P. oraz Kuratorja, opiewać będą tylko na przeciąg jednego roku szkolnego z tem, że mogą być cofnięte także i w ciągu roku szkolnego, jeżeli organizatorowie imprez nie będą się wywiązywali należycie ze swych obowiązków, przyjętych wobec władz szkolnych.

4. Kuratorja prowadzić będą dokładną ewidencję udzielonych zezwoleń i czuwać nad tem, by ilość ich odpowiadała rzeczywistym potrzebom szkoły i nie przekraczała właściwej miary. O zezwoleniach na urządzenie imprez w zasięgu ogólnopolskim Ministerstwo zawiadamiać będzie Kuratorja.

5. Imprezy, urządzone w szkołach na podstawie zezwoleń Ministerstwa W. R. i O. P. i Kuratorjów, będą mogły odbywać się jedynie w godzinach pozalekcyjnych i być przeznaczone tylko dla młodzieży szkolnej i jej rodzin.

6. Opłaty wstępne na imprezy urządzone w szkołach muszą być dostosowane do stopnia zamożności młodzieży i każdorazowo co do wysokości uzyskać zgodę Dyrekcyj (Kierownictw) szkół.

Tak ustalone opłaty nie mogą żadną miarą być podwyższone przez organizatorów imprez pod rygorem cofnięcia udzielonego zezwolenia. Młodzieży niezamożnej, a zwłaszcza dzieciom rodziców bezrobotnych należy zapewnić wstęp bezpłatny.

7. Zezwolenia udzielane przez Ministerstwo W. R. i O. P. oraz Kuratorja, mieć będą charakter fakultatywny; o dopuszczeniu bowiem odnośnych imprez na teren szkoły decydować będą zawsze Inspektoraty. Dyrekcje

(Kierownictwa Szkół), mając na uwadze lokalne warunki pracy szkolnej i potrzeby terenu. Uczęszczanie młodzieży szkolnej na te imprezy może być jedynie dobrowolne.

8. Podania o zezwolenie na urządzenie imprez w szkołach powinny między innymi zawierać dokładny program oraz zobowiązanie się petenta do ścisłego zastosowania się do wymagań Inspektoratów i Dyrekcyj (Kierownictw Szkół).

9. W sprawie wyświetlania filmów dla młodzieży szkolnej przez kina objazdowe obowiązywać będzie zasada, że mogą być wyświetlane jedynie te filmy, które przez Komisję badania filmów przy Ministerstwie Spraw Wewnętrznych zostaną uznane conajmniej jako „dozwolone dla młodzieży” lub które zaleci Ministerstwo W. R. i O. P.

10. Taśmy filmowe, przeźrocza, oraz aparaty projekcyjne muszą znajdować się w stanie zupełnie dobrym.

11. Przy urządzeniu jakichkolwiek imprez szkolnych, a zwłaszcza przy wyświetlaniu filmów muszą być zastosowane jak najdalej idące warunki bezpieczeństwa.

O powyższem zechcą Kuratorja zawiadomić wszystkie podległe sobie Inspektoraty Szkolne oraz dyrekcje szkół średnich, ogólnokształcących i zawodowych, polecając im równocześnie, by zgłaszającym się do nich organizacjom, zespołom i jednostkom podały treść niniejszego okólnika do wiadomości.

p. o. Dyrektor Departamentu:

(—) *Al. Kawalkowski.*

KURATORJUM

Okręgu Szkolnego Wileńskiego
w Wilnie

Dnia 18 listopada 1935 roku.

Nr. O. 33545/35.

do wiadomości i stosowania się.

p. o. Naczelnika Wydziału:

Dr. St. Wroński.

Płaćmy regularnie składki członkowskie do Towarzystwa Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych i zdobywajmy nowych członków.

90

MINISTERSTWO SKARBU

Warszawa, 27 sierpnia
1935 r.

Nr. D. IV. 21214/1/35.

Zwolnienie od cła na zas-
adzie art. 22 ust. II p. 11
prawa celnegoDo
**Ministerstwa Wyznań
Religijnych i Oświe-
cenia Publicznego**
w miejscu

W myśl art. 22 ust. II p. 11 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. o prawie celnym (Dz. U. R. P. Nr. 84 poz. 610) władze celne mogą zwalniać od cła przedmioty pokazowe i pomoce naukowe dla instytucyj naukowych oraz dla szkół, zakładów naukowych i wychowawczych; zwolnienia te są dokonywane na podstawie zaświadczeń, przewidzianych w § 16 do p. 11 rozporządzenia z dnia 9 października 1934 r. w sprawie przepisów wykonawczych do prawa celnego (Dz. U. R. P. Nr. 90 poz. 820), które powinny być przedstawione urzędowi celnyemu jednocześnie ze zgłoszeniem przedmiotów do odprawy celnej, a w każdym razie nie później, jak przed wydaniem ich do wolnego obrotu, gdyż tylko wtedy istnieje możliwość należytego ustalenia, czy dane zawarte w zaświadczeniach odpowiadają przedmiotom, zgłoszonym do odprawy celnej.

W praktyce zdarzają się jednak dość częste przypadki, iż omawiane zaświadczenia oraz wnioski o zwolnienie od cła są przedstawiane dopiero w pewien czas po dokonaniu odprawy celnej i wydaniu przedmiotów do wolnego obrotu, co pociąga za sobą w razie uwzględnienia takich wniosków zarządzenie zwrotu pobranych już należności celnych. Takie postępowanie nie odpowiada przepisom celnym i znacznie utrudnia urzędowanie. Poza tem nie zawsze jest możliwe ustalenie tożsamości już wydanych do wolnego obrotu przedmiotów, skutkiem czego w takich razach wnioski o zwrot uiszczonego cła muszą być załatwiane odmownie.

Z uwagi na powyższe Ministerstwo Skarbu uprasza o wydanie zarządzenia, aby instytucje naukowe, szkoły, zakłady naukowe i wychowawcze przedstawiały urzędowi celnyemu zaświadczenia, przewidziane w § 16 do p. 11 rozporządzenia z dnia 9 października 1934 r. w sprawie przepisów wykonawczych do prawa celnego, jednocześnie ze zgłoszeniem celnym,

a w każdym razie nie później jak przed wydaniem przedmiotów do wolnego obrotu, względnie o ile same nie załatwiają formalności celnych, aby zaświadczenia te dostarczały upoważnionym do załatwienia formalności celnych osobom we właściwym czasie.

(—) *St. Fr. Królikowski*
Dyrektor Departamentu.MINISTERSTWO
WYZNAŃ RELIGIJNYCH
I OŚWIECENIA PUBLICZNEGOWarszawa,
dnia 7 października 1935 roku.
Nr. I Praw-1480/37/35.Zwolnienia od cła na zasadzie
art. 22 ust. II p. 11 prawa
celnego.

do wiadomości i zastosowania się.

Naczelnik Wydziału:

Kazimierz Dubiel.

91

OKÓLNİK

Kuratora Okręgu Szkolnego Wileńskiego

z dnia 29 października 1935 r. M. O. 34008/35

do P. P. Dyrektorów i Kierowników państwo-
wych szkół średnich ogólnokształcących, se-
minarjów nauczycielskich i zawodowych
w Okręguw sprawie ulg w opłatach szkolnych za dzieci funkcyj-
narzuszów przedsiębiorstw państwowych.

Na podstawie pisma Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 3 października 1935 r. Nr. I. R. 6127/35 wyjaśniam, że wszelkie ulgi w opłatach szkolnych i taksach egzaminacyjnych, przyznane czynnym funkcjonarzuszom państwowym i wojskowym zawodowym odnośnymi zarządzeniami Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, przysługują również czynnym funkcjonarzuszom przedsiębiorstw państwowych: „Polskie Koleje Państwowe“ i „Polska Poczta, Telefon i Telegraf“.

Dzieciom pracowników innych przedsiębiorstw państwowych, monopoli państwowych, Banku Polskiego, Banku Gospodarstwa Krajowego oraz Państwowego Banku Rolnego zniżki w opłatach mogą być udzielane tylko

indywidualnie — w wypadku niezamóżności i w granicach zwolnień, ustalonych odnośnemi zarządzeniami Pana Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Kurator Okręgu Szkolnego:

(—) *K. Szelągowski.*

92

OKÓLNİK

Kuratora Okręgu Szkolnego Wileńskiego

z dnia 15 listopada 1935 r. Nr. O-36056/35

Do P.P. Dyrektorów i Kierowników wszystkich szkół średnich w Okręgu

w sprawie zaświadczeń szkolnych na dowód posiadania prawa do skróconej służby wojskowej.

W związku z wyjaśnieniem Ministerstwa Spraw Wojskowych z dnia 2-go lipca 1935 r. Nr. 1310—30/I. Org. oraz na podstawie pisma Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 19 października 1935 r. Nr. I Praw. 2542/III/35 zawiadamiam, że poborowi (ochotnicy) mogą udowadniać prawo do skróconej służby wojskowej poza świadectwami szkolnemi oryginalnemi lub uwierzytelnionemi odpisami (§ 206 rozp. wykon. do ustawy o powsz. obow. wojsk., także zaświadczeniami o złożeniu egzaminu dojrzałości (końcowego), wystawionemi przez Dyрекcje zakładów naukowych. Zaświadczenia powinny wymieniać imię i nazwisko danego poborowego (ochotnika), rok urodzenia, datę złożenia egzaminu dojrzałości (końcowego), typ uczelni (mat.-przyr., humanistyczny i t. p.) oraz powinny być zaopatrzone w pieczęć okrągłą danego zakładu naukowego.

Wymienione zaświadczenia zastępują dla celów wojskowych świadectwa oryginalne lub uwierzytelnione ich odpisy.

Kurator Okręgu Szkolnego:

(—) *K. Szelągowski.*

T. P. B. P. S. P. w roku 1934 umożliwiło rozpoczęcie budowy 92 izb lekcyjnych i 94 izb mieszkalnych. Izby te w r. 1935 muszą być wykończone—przyczynmy się groszowym datkiem do pędszego ich wykończenia.

93

OKÓLNİK

Kuratora Okręgu Szkolnego Wileńskiego

z dnia 15 listopada 1935 r. Nr. I-36100/35

do P. P. Dyrektorów, Inspektorów Szkolnych, Kierowników i Nauczycieli wszystkich szkół w Okręgu

w sprawie korespondencji międzyszkolnej.

Dodatni wpływ wychowawczy korespondencji międzyszkolnej pozwala zrealizować nie tylko szereg postulatów natury dydaktycznej, lecz także wytwarza w młodem pokoleniu polskiem poczucie solidarności i wspólnoty.

Zdarza się jednak bardzo często, że na listy zarówno pojedynczych uczniów jak i całych klas niema odpowiedzi. Wywołuje to przykre wrażenie u młodzieży szkolnej i u nauczycielstwa, organizującego korespondencję międzyszkolną.

Dla uniknięcia więc rozczarowania dzieci szkolnych, a zniechęcenia nauczycielstwa polecam na podstawie pisma Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 21 października 1935 r. Nr. I-Pol 1410/35. zatroszczyć się, by korespondencja międzyszkolna otoczona była opieką i spotykała się z należytem zrozumieniem, a w konsekwencji, by szkoły zaproszone do wzięcia w niej udziału współpracy swej nie odmawiały.

Kurator Okręgu Szkolnego:

(—) *K. Szelągowski.*

94

OKÓLNİK

Kuratora Okręgu Szkolnego Wileńskiego

z dnia 18 listopada 1935 r. Nr. O-33174/35

do P. P. Dyrektorów, Inspektorów Szkolnych, Kierowników i Nauczycieli wszystkich szkół w Okręgu

w sprawie poszanowania mienia i dobra państwowego.

Na terenie Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych w Wilnie, pomimo czujności Organów Ochrony Kolei, jak również i organów Policji Państwowej zdarzają się wypadki podkładania kamieni na przejazdach lub niszczenia urządzeń kolejowych, jak to: obcinanie linek, pędni semaforowych, rozbijanie izola-

torów, obrzucania kamieniami przechodzących pociągów i t. p.

Wypadki te powodują straty dla Skarbu Państwa i cowiej mogą być nieobliczalne w swych skutkach, ponieważ zagrażają życiu podróżnych i personelu kolejowego.

Przeprowadzane przez władze kolejowe i policyjne dochodzenia wykazują, iż czynów tych dopuszczają się pastuchy, pasący bydło, a także dzieci ludności zamieszkałej w pobliżu kolei w okolicznych wsiach i miasteczkach, przyczem pobudkami do tych czynów w wielu wypadkach była nie zła wola, a jedynie swawola, wynikająca z braku należytej opieki i uświadomienia.

W celu wykorzenia tej swawoli w przyszłości wskazaniem byłoby wsczęcie za pośrednictwem p. p. Nauczycieli w szkołach szczególnie powszechnych akcji, zmierzającej do pouczenia i uświadomienia uczęszczających do tych szkół dzieci o należytem poszanowaniu mienia i dobra państwowego.

Nadmieniam, że władze administracyjne wsczęły za pośrednictwem władz samorządu gminnego (gmin wiejskich i miejsk.) oraz gromad wiejskich akcję zmierzającą do uświadomienia i pouczenia miejscowej ludności, w szczególności rodziców o potrzebie wpajania dzieciom i młodzieży zasady poszanowania mienia państwowego.

Kurator Okręgu Szkolnego:

(—) *K. Szelański.*

95

Państwowe Komisje Egzaminacyjne dla nauczycieli publicznych szkół powszechnych.

Na podstawie § 3 zarządzenia Pana Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 14. XII. 1928 r. (Dz. Urz. M. W. R. i O. P. Nr. 1 z 1929 poz. 3) Pan Kurator Okręgu Szkolnego Wileńskiego ustanowił na okres trzyletni od dnia 1. IX. 1935 do dnia 31. VIII. 1938 Państwowe Komisje Egzaminacyjne dla nauczycieli publicznych szkół powszechnych z obwodów szkolnych:

a) *słonimskiego i baranowickiego* z siedzibą Komisji w Słonimie — w następującym składzie:

Prezes — **p. Stanisław Płocha** — Dyrektor Seminarjum Naucz. w Słonimie,

zast. Prezesa — **p. Baltazar Stawowy** — Inspektor Szkolny w Baranowiczach.

Członkowie:

P. p. Jan Jakobsche, podinspektor szkolny w Baranowiczach,

Kazimierz Olechowski, podinsp. szkolny w Słonimie,

Leon Rutkowski, profesor gimnazjum państw. w Baranowiczach,

Józef Krukowski-Zdanowicz, p. o. Dyrektora gimn. państw. w Słonimie,

Henryk Dobosz — nauczyciel gimn. państw. w Słonimie,

Stanisław Białas, naucz. Państw. Seminarjum Nauczycielsk. w Słonimie,

Antoni Markowski, naucz. Państw. Seminarjum Nauczycielsk. w Słonimie,

Irena Gachowska, kierown. publ. szkoły powszechniej Nr. 4 w Baranowiczach.

Władysław Zieleniewski, p. o. kierown. publ. szk. powsz. w Horodyszczu, obw. baranowickiego,

Piotr Jastrzębski, naucz. publ. szk. powsz. w Nowej Myszy, obw. baranowickiego,

Stanisław Majewski, kierown. publ. szk. powsz. Nr. 2 w Słonimie,

Rozalja Wasilewska, p. o. kierown. publ. szk. powsz. w Albertynie, obw. słonimskiego,

Stefan Iwanaszko, p. o. kierown. publ. szk. powsz. w Derewnej, obw. słonimskiego,

Stanisław Krawczenko, p. o. kierown. publ. szk. powsz. w Kozłowszyźnie, obw. słonimskiego,

Paweł Dziemidok, p. o. kierown. publ. szk. powsz. w Rohotnej, obw. słonimskiego,

Włodzimierz Kowalczuk, p. o. kier. publ. szk. powsz. w Byteniu, obw. słonimskiego,

Marja Szostakówna, p. o. kier. publ. szk. pow. w Jeziornicy, obw. słonimskiego,

Roman Duś, p. o. kier. publ. szk. powsz. w Hołyńce, obw. słonimskiego.

Józef Michalski, p. o. kier. publ. szkoły powsz. w Dereczynie obw. słonimskiego,

Władysława Żukowa, naucz. publ. szk. powsz. w Małej Woli, obw. słonimskiego.

b) *nieświeskiego* — z siedzibą Komisji w Nieświeżu, w następującym składzie:

Prezes — **p. Franciszek Zolich**, Dyrektor Państw. Semin. Nauczycielskiego w Nieświeżu,

Zast. Prezesa — **p. Edward Szczerbicki**, Inspektor Szkolny w Nieświeżu.

Członkowie:

P. p. Franciszek Cyburt, podinspektor szkolny w Nieświeżu,

Stanisław Adamkiewicz, p. o. podinspektora szkolnego w Nieświeżu,

Jakób Kasprzak, naucz. Państwowego Seminarjum Naucz. w Nieświeżu.

Adolf Czekoński, naucz. Państwowego Seminarjum Naucz. w Nieświeżu,

Ks. Jan Grodis, Dyrektor Gimn. Państw. w Nieświeżu,

Józef Smoter, Dyrektor Gimnazjum Państwowego w Stołpcach,

Mieczysław Kobylański, naucz. Gimn. Państwowego w Stołpcach,

Władysław Süß, kierownik publicznej szkoły powszechnej w Horodzieju, obw. nieświeskiego,

Franciszek Brodziński, p. o. kier. publ. szk. powsz. w Klecku, obw. nieświeskiego.

Władysław Wajs, p. o. kierown. publ. szk. pow. w Nowym Świerzniu,

Edward Kość, p. o. kierown. publ. szk. powsz. w Janowiczach,

Marcin Wietrzniak, p. o. kierown. publ. szk. powsz. w Połoneczce,

Henryk Klarzyński, p. o. kierown. publ. szk. powsz. w Jefimowiczach, obw. nieświeskiego,

Józef Wasilewski, naucz. publ. szk. powsz. w Mirze, obw. nieświeskiego,

Edward Korycki, p. o. kierown. publ. szk. powsz. w Sławkowie, obw. nieświeskiego,

Michał Proniewski, p. o. kierow. publ. szk. powsz. w Turcu, obw. nieświeskiego.

c) *szczuczyńskiego i lidzkiego* z siedzibą Komisji w Szczuczynie, w następującym składzie:

Prezes—**p. Kazimierz Omiljanowicz**, Dyrektor *Semin. Naucz. w Szczuczynie*,

Zast. Prezesa — p. Franciszek Lisowski, Inspektor szkolny w Szczuczynie,

Zast. Prezesa — p. Adam Kozłowski Inspektor szkolny w Lidzie.

Członkowie:

P. p. Władysław Zapaśnik, p. o. podinspektora szkolnego w Szczuczynie,

Woronowicz Wiktor, podinspektor szk. w Lidzie,

Gustaw Rapacki, naucz. Semin. Naucz. w Szczuczynie,

Wacław Białokoz, Dyrektor Gimnazjum Państw. w Lidzie,

Józef Wróblewski, p. o. kierown. publ. szk. powsz. w Żołudku, obw. szczuczyńskiego,

Wincenty Stoczkowski, p. o. kier. publ. szk. powsz. w Kamionce, obw. szczuczyńsk.,

Józef Małek, p. o. kierown. publ. szk. powsz. w Szczuczynie k/Lidy,

Adam Bojanowski, naucz. publ. szkoły powsz. w Szczuczynie k/Lidy,

Jan Piotrowicz, p. o. kierow. publ. szk. powsz. w Orli, obw. szczucz.

Marjan Pajor, p. o. kierown. publ. szk. powsz. w Nowym Dworze, obw. szczuczyńsk.,

Antoni Karwowski, naucz. publ. szkoły powsz. Nr. 1 w Lidzie,

Władysław Dobrowolski, kierown. publ. szk. powsz. Nr. 4 w Lidzie,

Jan Turbiak, p. o. kierown. publ. szk. powsz. w Iwju, obw. lidzkiego,

Bolesław Górak, kierown. publ. szkoły powsz. w Ejszyszkach, obw. lidzkiego,

Włodzimierz Nawrocki, p. o. kierown. publ. szk. powsz. w Bielicy, obw. lidzkiego,

Józef Jońca, p. o. kierown. publ. szk. powsz. w Białohrudzie, obw. lidzkiego.

Mieczysław Sitkowski, p. o. kier. publ. szk. powsz. w Bieniakoniach, obw. lidzkiego,

Robert Szurpicki, p. o. kierown. publ. szk. powsz. w Wawiórcie, obw. lidzkiego,

Antoni Kotański, p. o. kierown. publ. szk. powsz. w Niemnie, obw. lidzkiego,

Marjan Mituła, p. o. podinspektor szkolny w Lidzie, obw. lidzkiego.

d) *wileńsko-trockiego, oszmiańskiego i m. Wilna*, z siedzibą Komisji w Wilnie — w następującym składzie:

Prezes—**p. Aniela Parnowska**, *Przełożona Państw. Semin. Naucz. w Wilnie*,

Zast. Prezesa—Stanisław Starościak, Inspektor Szkolny w Wilnie,

Zast. Prezesa — Wincenty Ziemacki, Inspektor Szkolny w Wilnie,

Zast. Prezesa—Lucjan Krajewski, Inspektor Szkolny w Oszmianie.

Członkowie:

P. p. Aleksander Makarewicz, p. o. podinspektor szkolny w Wilnie,

Antoni Szwed, p. o. podinspektor szkolny w Wilnie,

Antoni Ślodziński, p. o. podinspektor szkolny w Oszmianie,

Wacław Borowski, naucz. Państw. Semin. Naucz. w Wilnie,

- Olga Słowikowa, naucz. szkoły ćwiczeń, przy Semin. Naucz. w Wilnie,
 Stanisław Lisowski, naucz. Semin. Naucz. w Wilnie,
 Julja Rutkowska, Przełożona Państw. Semin. Naucz. w Trokach,
 Roman Komoda, naucz. Państw. Gimnazjum w Oszmianie,
 Aleksander Sikorski, naucz. Państw. Gimnazjum w Oszmianie,
 Leon Łyszczarczyk, kierown. publ. szk. powsz. Nr. 1 w Wilnie,
 Franciszek Chruścielewski, kierown. publ. szkoły powsz. Nr. 14 w Wilnie,
 Wanda Stejnowa, kierown. publ. szkoły powsz. Nr. 7 w Wilnie,
 Stanisław Kutuło, kierown. publ. szkoły powsz. Nr. 29 w Wilnie,
 Bolesław Pietraszkiewicz, kierown. publ. szk. powsz. Nr. 42 w Wilnie,
 Józef Milenkiewicz, kierown. publ. szk. powsz. Nr. 17 w Wilnie,
 Jan Żarnowiecki, kierow. publ. szkoły powsz. Nr. 10 w Wilnie,
 Jadwiga Kubicka, naucz. publ. szk. powsz. Nr. 15 w Wilnie,
 Stanisław Śliwiński, p. o. kier. publ. szk. powsz. w Nowej Wilejce,
 Piotr Baran, p. o. kier. publ. szk. powsz. w Trokach,
 Wiktorja Anzelewiczówna, kierown. publ. szk. powsz. w Mejszagole, obw. wil.-trock.,
 Marja Hryniewiczówna, p. o. kier. publ. szk. powsz. w Bujwidziskach, obw. wil.-trock.,
 Stanisław Szczepanik, naucz. publ. szk. powsz. w Landwarowie, obw. wil.-trock.,
 Bolesław Bińczak, p. o. kierown. publ. szk. powsz. w Turgielach, obw. wil.-trock.,
 Stefan Borys, naucz. publ. szk. powsz. w Woronie, obw. wil.-trock.,
 Jadwiga Dryłłowa, naucz. publ. szkoły powsz. w Wornianach, obw. wil.-trock.,
 Michał Mindur, p. o. kierown. publ. szk. powsz. w Wielebniskach, obw. wil.-trock.,
 Ludwika Zyskowska, naucz. publ. szk. powsz. w Jałówece, obw. wil.-trock.,
 Włodzimierz Karmański, p. o. kier. publ. szk. powsz. w Tarakańcach, obw. wil.-trock.,
 Ludwik Kamionko, p. o. kier. publ. szk. powsz. w Oranach, obw. wil.-trock.,
 Antoni Skowron, naucz. publ. szk. powsz. w Zawiszanach, obw. wil.-trock.,
 Włodzimierz Soroko, p. o. kier. publ. szk. powsz. w Dziewieniskach, obw. oszmiańskiego,
 Józef Świątek, p. o. kierown. publ. szk. powsz. w Grauzyszkach, obw. oszmiańskiego,
 Franciszek Skrzat, p. o. kier. publ. szk. powsz. w Murowanej Oszmiance, obw. oszm.,
 Stanisław Drozdowski, p. o. kier. publ. szk. powsz. w Bajbach, obw. oszmiańskiego,
 Stanisław Keczmer, naucz. publ. szk. powsz. w Oszmianie, obw. oszmiańsk.,
 Czesław Wojtowicz, p. o. kier. publ. szk. powsz. w Sołach, obw. oszmiańskiego,
 Jan Franczak, naucz. publ. szk. powsz. w Oszmianie, obw. oszmiańskiego,
 Jan Rabajczyk, p. o. kierown. publ. szk. powsz. w Gudogaju, obw. oszmiańskiego,
 Stanisław Nazaruk, p. o. kierown. publ. szk. powsz. w Borunach, obw. oszmiańsk.,
 Jan Koneczny, kier. publ. szk. powsz. w Oszmianie, obw. oszmiańskiego,
 Zofja Dworzecka, kierown. publ. szk. powsz. w Holszanach, obw. oszmiańskiego,
 Stanisław Bareja, naucz. publ. szk. powsz. w Holszanach, obw. oszmiańskiego,
 Kazimierz Borkowski, kierownik publ. szk. powsz. w Smorgoniach.
- e) *wilejskiego* z siedzibą Komisji w Wilejce, w następującym składzie:
- Prezes **p. Józef Stasiun**, Dyrektor Gimnazjum Państwowego w Wilejce.
- Zastępca Prezesa p. Józef Zdralewicz, Inspektor szkolny w Wilejce:
- Członkowie:
- P.p. Wiktor Chimiczewski, podinspektor szkolny w Wilejce,
 Antoni Stelmach, podinspektor szkolny w Wilejce,
 Władysław Luro, Dyrektor Gimnaz. Państwowego w Mołodecznie,
 Jan Niewiadomski, nauczyciel szk. powsz. w Kraśnem obw. wil.
 Mikołaj Szajner, kierownik publ. szkoły powsz. w Wilejce,
 Stanisław Łukaszewicz, kierown. publ. szk. powsz. w Mołodecznie,
 Stanisław Zimodro, nauczyc. publ. szk. powsz. w Dołhinowie, obw. wilejskiego,
 Stanisław Kalasiewicz, naucz. publ. szk. powsz. w Ilji, obw. wil.
 Jan Maźnicki, kierownik publ. szk. powsz. w Rakowie, obw. wil.

Władysław Ejmont, nauczyciel publ. szk. powsz. w Krzywicach obw. wil.

f) *głębockiego i brasławskiego* z siedzibą Komisji w Dziśnie, w następującym składzie:

Prezes—p. **Józef Mezyk**, *Dyrektor Gimnazjum Państw w Dziśnie.*

Zastępca Prezesa—p. Piotr Piałucha, Inspektor szk. w Brasławiu,

Zastępca Prezesa—p. Stanisław Chruściel, Inspektor szkolny w Głębokiem.

Członkowie:

P. p. Bolesław Marczewski, Podinspektor szkolny w Brasławiu,

Juljan Link, Podinspektor szkolny w Głębokiem,

Henryk Konopnicki, p. o. dyrektora Gimn. Pryw. w Brasławiu,

Zdzisław Kopciński, kierownik publ. szk. powszechn. w Głębokiem,

Zygmunt Podlaski p. o. kierownika publ. szk. powsz. w Parafjanowie obw. Głębockiego,

Piotr Kwietniewski, kierown. publ. szk. powsz. w Dziśnie,

Kazimierz Gądela, p. o. kierown. publ. szk. pow. w Hermanowiczach obw. głębockiego,

Bronisław Zaleski, kierown. publ. szk. powsz. w Brasławiu.

Stefan Kaczkowski, kierownik publ. szk. powsz. w Drui, obwód brasławski,

Józef Staniszewski, p. o. kierownik publ. szk. powsz. w Widzach, obw. brasławski,

Leon Kluczyński, kierownik publ. szk. powsz. w Miorach, obw. brasławski,

Roch Kochański, kierownik publ. szk. powsz. w Jodach, obw. brasławski,

Stanisław Łączyński, kierownik publ. szk. powsz. w Turmontach obw. brasławskiego,

Franciszek Pomietlak, kierownik publ. szk. powsz. w Opsie, obw. brasławskiego,

Roman Moskwa, kierownik publ. szk. powsz. w Klausach, obw. brasławskiego,

Kazimierz Miszczyk, kierownik publ. szk. powsz. w Nowym Pohoście.

g) *święciańskiego i postawskiego* z siedzibą Komisji w Święcianach—w następującym składzie:

Prezes p. **Marjan Woźniak**, *Dyrektor Seminarjum Naucz. w Święcianach.*

Zastępca Prezesa—p. Władysław Radyski, Inspektor szkolny w Postawach.

Członkowie:

P. p. Jan Lipiński, Podinspektor szkolny w Postawach:

Ryszard Żyźniewski, Podinspektor szkolny w Święcianach,

Adam Filonik, Podinspektor szkolny w Święcianach,

Rudolf Dudek, nauczyciel Państw. Sem. Naucz. w Święcianach,

Franciszka Kozłówna, nauczycielka szkoły ćwic. Semin. Naucz. w Święcianach,

Piotr Schreyner, kierownik publ. szkoły powszechnej w Podbrodziu obw. święciańskiego.

Henryk Matejko, kierownik publ. szkoły powsz. w Ignalinie, obwodu święciańskiego,

Stanisław Ziemczonek, nauczyciel publ. szkoły powsz. w Święcianach,

Nikodem Szapiel, p. o. kierown. publ. szkoły powsz. w Ożanach, obw. święciańskiego.

Edward Warszawski, p. o. kierown. publ. szk. powsz. w Zawidziniętach, obw. święciańskiego,

Eugenjusz Balcerek, kierown. publ. szk. powsz. w Postawach,

Jan Pleszkun, p. o. kier. publ. szkoły powsz. w Mosarzu, obw. postawskiego,

Dionizy Szutowicz, naucz. publ. szk. powsz. w Postawach,

Konstanty Szewczyk, kierownik publ. szkoły powsz. w Miadziole, obwodu postawskiego,

Juljan Kuśnierz, p. o. kier. publ. szkoły powsz. w Duniłowiczach, obw. postawskiego.

Wiktor Regini, kierownik publ. szkoły powsz. w Woropajewie, obwodu postawskiego,

Rafał Ryżewski, p. o. kierownik publ. szkoły powszechnej w Hruzdowie, obwodu postawskiego,

Franciszek Dziedzic, p. o. kierown. publ. szkoły powsz. w Starych Habach, obwodu postawskiego.

h) *nowogródzkiego i wołżyńskiego* z siedzibą Komisji w Nowogródku, w następującym składzie:

Prezes p. Dr. **Józef Rybicki**, *Dyrektor Gimnazjum Państwowego w Nowogródku,*

Zastępca Prezesa: Henryk Niessner Inspektor szkolny w Nowogródku,

Zastępca Prezesa: Kazimierz Łapiński Inspektor szkolny w Wołżynie.

Członkowie:

P. p. Wacław Laskowski—podinspektor szkolny
w Nowogrodzku,

Bolesław Wawerys, podinspektor szkolny
w Wołożynie,

Antoni Dułęba, kierownik publ. szkoły
powsz. w Koreliczach, obwodu nowo-
grodzkiego,

Jan Stanek, kierownik publ. szk. powsz.
w Zdzięciole, obw. nowogrodzkiego,

Stanisław Dużyński, nauczyciel publ. szk.
powsz. w Nowogrodzku,

Bronisław Król, p. o. kierown. publ. szk.
powsz. w Iwieńcu, obw. wołożyńskiego,

Stanisław Galoch p. o. kierown. publ.
szk. powsz. w Wołmie obw. wołożyńskiego,

August Hawełka, p. o. kierown. publ.
szkoły powsz. w Zabrzeziu obwodu wołożyń-
skiego,

Władysław Barański, kierownik publ.
szkoły powsz. w Dowbieniach, obwodu wo-
łyńskiego,

i) *suwalskiego* z siedzibą Komisji w Augu-
stowie, w następującym składzie:

Prezes p. **Witold Wołosiewicz**, *Dyrektor*
Seminarjum Nauczycielsk. w Augustowie.

Zast. prezesa—p. Franciszek Przyrowski—
Inspektor szkolny w Suwałkach.

Członkowie:

P. p. Roman Szepietowski — podinsp. szkolny
w Suwałkach,

Eugenjusz Wietrzny,—podinspektor szkol-
ny w Suwałkach,

Hubert Kamiński, nauczyciel Państw.
Semin. Nauczycielskiego w Augustowie,

Aleksander Deputa, nauczyciel Państw.
Gimnazjum w Suwałkach,

Ludwik Czuk, p. o. kier. publ. szk. powsz.
Nr. 4 w Suwałkach,

Tadeusz Zaśkiewicz, naucz. szk. powsz.
Nr. 1 w Suwałkach,

Bronisław Chudzik, naucz. szk. powsz.
w Augustowie,

Józef Klimko, kier. publ. szk. powsz.
w Sejnach, obw. suwalski,

Karol Moszczyński, kier. publ. szk. powsz.
w Przerośli, obw. suwalski,

Janina Młodzikówna, p. o. kier. pub. szk.
powsz. w Bakałarzewie, obw. suwalskiego,

Lucjan Wojtowicz, kierown. publ. szk.
powsz. w Janówce, obw. Suwalskiego.

Piotr Szwarec, p. o. kierown. publ. szk.
powsz. w Krasnopolu, obw. suwalskiego.

j) *grodzieńskiego* z siedzibą Komisji
w Grodnie w następującym składzie:

Prezes p. **Stefan Pelc**, *Dyrektor Państw.*
Semin. Nauczyc. w Grodnie,

Zastępca Prezesa p. Józef Mroczkowski,
Inspektor szkolny w Grodnie.

Członkowie:

P. p. Julian Aleksandrowski, podinspektor
szkolny w Grodnie,

Piotr Skowron, podinspektor szkolny
w Grodnie,

Jadwiga Bieniaszówna, naucz. Państw.
Semin. Nauczyc. w Grodnie,

Marjan Pęczalski nauczyc. Państw. Semin.
Naucz. w Grodnie,

Adam Kwiecień, p. o. kierown. publ. szk.
powsz. w Porzeczu, obw. grodzieńskiego,

Edward Bondar, kierownik publ. szk.
powsz. w Mostach, obw. grodzieńskiego,

Marjan Buda, kierownik publ. szk. pow.
w Grodnie,

Józef Wewiórski, p. o. kierown. publ.
szk. powsz. w Grodnie,

Ernest Bożejowski, kierownik publ. szk.
powsz. w Jeziorach, obw. grodzieńskiego.

k) *wołkowyskiego* z siedzibą Komisji
w Wołkowysku, w następującym składzie:

Prezes p. **Wiktorja Suchanowa**, *Dyrek-
tor Państw. Sem. Nauczyc. w Wołkowysku*,

Zastępca Prezesa p. Stanisław Rogowski,
Inspektor szkolny w Wołkowysku,

Członkowie:

P. p. Władysław Horoch, Podinspektor szkolny
w Wołkowysku,

Zofja Ihnatowiczówna, naucz. Seminarjum
Naucz. w Wołkowysku,

Józef Dąbkiewicz, kierown. publ. szkoły
powsz. w Wołkowysku,

Szczepan Zasada, kierownik publ. szk.
powsz. w Wołkowysku,

Franciszek Płoński, kierown. publ. szk.
powsz. w Świsłoczy, obw. wołkowyskiego,

Aleksander Ciżyński, kierown. publ. szk.
powsz. w Rosi, obw. wołkowyskiego.

Ulgi kolejowe młodzieży szkolnej.

Na życzenie Ministerstwa Komunikacji, wyrażone w piśmie z dnia 3. X. 1935 r. Nr. H O. II. 24/101, Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego—w związku z okólnikiem Nr. 77 z 6. IX. 1935 r. o legitymacjach szkolnych i ulgach kolejowych dla młodzieży szkolnej (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 8, poz. 158)—przypomina, że:

1) szkoły, zakłady naukowe i kursy, niewymienione indywidualnie w wykazie do ulg kolejowych, ogłoszonym w Dzienniku Taryf i Zarządzeń Kolejowych z dnia 1 września 1935 r. Nr. 34, nie są uprawnione

a) do wystawiania swym uczniom (słuchaczom) legitymacji szkolnych ustalonych okólnikiem Ministerstwa W. R. i O. P. Nr. 77 z dnia 6. IX. 1935 r.

b) do wydawania zaświadczeń szkolnych na ulgowe przejazdy kolejowe według dotychczasowego systemu. Między innymi instytucje oświaty pozaszkolnej nie mają obecnie prawa wystawiania legitymacji szkolnych nowego wzoru i zaświadczeń szkolnych na ulgi kolejowe do czasu ogłoszenia osobnego wykazu tych instytucji;

2) stosownie do postanowień taryfowych nie może korzystać z ulg przejazdowych również młodzież uczęszczająca na różnego rodzaju kursy, organizowane przy zakładach naukowych uprawnionych do ulg, jeżeli te kursy jako takie nie są wyszczególnione w wykazie; słuchaczom (uczniom) takich kursów nie przysługują oczywiście legitymacje szkolne według wzorów, ustalonych w okólniku Nr. 77.

INFORMACJE

w sprawach ulg kolejowych na przejazdy pojedyncze i grupowe (wycieczki) młodzieży szkolnej.

TARYFA

osobowa, bagażowa i ekspresowa Polskich Kolei Państwowych na obszarach Rzeczypospolitej Polskiej Wolnego Miasta Gdańska (Linje normalnotorowe) Cz. II.

(Przedruk z Dziennika Taryf i Zarządzeń Kolejowych z dnia 15 sierpnia 1935 r- Nr. 32, poz. 427).

Z ważnością od dnia 1 września 1935 r. do taryfy powyższej wprowadza się zmiany poniżej podane:

1) dotychczasowe brzmienie §§ 31 i 32 taryfy zastępuje się nowym brzmieniem następującem:

§ 31 Przejazdy pojedyncze.

1 Uprawnieni:

1) Młodzież uczęszczająca w celu kształcenia się w nauce lub sztuce do szkół lub zakładów państwowych i publicznych oraz tych prywatnych, które mają prawa szkół państwowych (publicznych) lub postawione są na równi ze szkołami państwowymi, a mianowicie:

a) do szkół wyższych (uniwersytetów, politechniki, akademii, i t. p.) szkół średnich ogólnokształcących (gimnazjów, liceów), szkół powszechnych, zakładów naukowych teologicznych państwowych i postawionych na równi ze szkołami państwowymi (seminarijów duchownych), szkół artystycznych (malarstwa, rysunków, konserwatorjów i instytutów muzycznych), szkół zawodowych typu zasadniczego i przysposobienia zawodowego (przemysłowych, rzemieślniczych, gospodarczych, handlowych, rolniczych technicznych), zakładów kształcących nauczycieli i wychowawczyńnie przedszkoli, szkół specjalnych dla upośledzonych (ociemniałych, głuchoniemych, umysłowo upośledzonych, moralnie zaniedbanych);

b) do szkół dokształcających zawodowych;

c) do zakwalifikowanych zakładów naukowych teologicznych, prywatnych, zakwalifikowanych kursów artystycznych i zakwalifikowanych kursów zawodowych — także i do kształcających.

(2) Szkoły i zakłady, podane pod (1), wyszczególnione są w osobnym wykazie, ogłaszanym w Dzienniku Taryf i Zarządzeń Kolejowych. Młodzież uczęszczająca do szkół i zakładów, niewyszczególnionych w tym wykazie nie ma prawa do ulg. Młodzież uczęszczająca na różnego rodzaju kursy, organizowane przy danym zakładzie, ma prawo do korzystania z ulgi, jeżeli kursy takie zostały w wykazie zakładów naukowych osobno wyszczególnione.

2. Obszar i zakres ważności:

(1) Ulgę na przejazdy kształcącej się młodzieży stosuje się:

a) przy przejazdach jednorazowych w wagonach klasy I, II i III pociągów osobowych

lub pośpiesznych, w relacjach dowolnych i dowolną ilość razy;

b) przy przejazdach codziennych na naukę od stacji miejsca stałego zamieszkania do stacji siedziby szkoły, lub zakładu i spowrotem w wagonach klasy II i III pociągów osobowych na odległość nie dalszą niż 100 km. za odcinkowemi biletami miesięcznemi szkolnemi.

(2) Z ulgi na przejazdy jednorazowe korzystać może jedynie młodzież, o której mowa w p. 1. pod (1), a) b); z ulg zaś na przejazdy codzienne na naukę ogół młodzieży, wymienionej w p. 1 pod (1) a), b) i c).

3. Warunki stosowania:

(1) Do ulgi tak na przejazdy jednorazowe jak i na przejazdy codzienne na naukę uprawniona jest młodzież conajwyżej w wieku do ukończonych lat 30.

Wyjątek stanowią osoby, kształcące się w szkołach specjalnych dla upośledzonych dla których norma wieku nie jest ustalona.

(2) Młodzież, wymieniona w p. 1 pod (1) a), korzysta z ulg na przejazdy jednorazowe i codzienne na podstawie legitymacji ustalonego wzoru (wzór Nr. 1a), wystawionej przez daną szkołę.

Legitymacja jest zaopatrzona w fotografię przepisane go rozmiaru oraz w suchą pieczęć Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Wszystkie rubryki legitymacji powinny być wypełnione atramentem, a legitymacja podpisana przez posiadacza.

Legitymacja służy na jeden rok szkolny; ważność legitymacji stwierdza się dwukrotnie, a mianowicie przy wystawianiu jej i z początkiem drugiego półrocza szkolnego przez wpisanie daty i odcisnięcie pieczęci szkolnej w przeznaczonych na to rubrykach legitymacji.

Termin końcowy ważności w każdym półroczu szkolnem uwzględniać może conajwyżej okres ferij następujący bezpośrednio po danem półroczu szkolnem.

Legitymacje uprawniają do nabywania bezpośrednio w kolejowych kasach biletowych ulgowych na przejazdy jednorazowe oraz odcinkowych biletów miesięcznych szkolnych na przejazdy codzienne na naukę.

(3) Młodzież uczęszczająca do szkół dokształcających zawodowych, wymieniona w p. 1

pod (1) b), korzysta z ulg na takich samych zasadach i pod warunkami, jakie podano powyżej pod (2), z tą różnicą, iż ulgi stosuje się na podstawie legitymacji ustalonego wzoru (wzór Nr. 1 b).

Legitymacja służy conajwyżej na okres 6 miesięcy przyczem ważność jej stwierdza dana szkoła zawodowa dokształcająca w ostatnim tygodniu każdego upływającego miesiąca przez odcisnięcie pieczęci szkolnej w przeznaczonych na to rubrykach. Szkoła może stwierdzić ważność legitymacji również na okres ferij wakacyjnych.

(4) Młodzież, wymieniona w p. 1 pod (1) c), korzysta tylko z ulg na przejazdy codzienne na naukę na podstawie legitymacji ustalonego wzoru (wzór Nr. 1 c) zaopatrzonej w fotografię przepisane go rozmiaru i pieczęć suchą Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, wystawionej przez kierownictwo danej szkoły, zakładu lub kursu.

Wszystkie rubryki legitymacji powinny być wypełnione atramentem, a legitymacja podpisana przez posiadacza.

Legitymacja służy najwyżej na okres sześciu miesięcy lub na przeciąg krótszy trwania danego kursu, przyczem ważność legitymacji stwierdza się w ostatnim tygodniu każdego upływającego miesiąca. Stwierdzenia ważności dokonywa kierownictwo zakładu lub kursu, które wystawiło legitymację kładąc pieczęć w przewidzianej na to rubryce.

Ważność legitymacji wygasa w ostatnim dniu miesiąca, w którym uprawniony uczęszczał rzeczywiście na kurs i nie może być przedłużona na okres czasu, podczas którego kurs się nie odbywa (np. ferje).

Legitymacje uprawniają do nabywania bezpośrednio w kolejowych kasach biletowych odcinkowych biletów miesięcznych szkolnych na przejazdy codzienne na naukę.

(5) Legitymacje wzoru Nr. 1 a), 1 b) i 1 c) uprawniające do uzyskania ulg, powinny być okazywane przy kontroli biletów równocześnie z biletem.

W razie niedopełnienia warunków stosowania podróznego uważa się za jadącego bez ważnego biletu.

(6) W okresie przed i po ferjach mogą być za osobnem zarządzeniem kolei wydawane bilety odcinkowe szkolne, ważne od 1—15 lub od 16—do końca miesiąca, po cenie osobno ustalonej.

Do biletów odcinkowych szkolnych stosuje się poza tem przepisy ogólne o biletach okresowych (patrz § 27 i § 29).

4. Opłaty:

(1) Ceny biletów ulgowych na przejazdy jednorazowe podane są w tabeli **szóstej**, zawartej w załączniku do taryfy niniejszej.

(2) Ceny odcinkowych biletów miesięcznych szkolnych podane są w tabeli **trzeciej jak i czwartej** tegoż załącznika.

(3) Przejście do pociągu droższego lub do klasy wyższej za ulgowymi biletami na przejazd jednorazowy jest dozwolone; za uiszczeniem dopłaty w wysokości różnicy cen odnośnych biletów obliczonych według tabeli opłat ulgowych. Dopłata musi być jednak uiszczona w kasie biletowej przed rozpoczęciem podróży w pociągu droższym lub w klasie wyższej. W pociągu zaś uiszcza się różnicę opłat według tabeli opłat normalnych, przyczem posiadany bilet ulgowy uważa się za bilet normalny klasy i kategorii pociągu, na który opiewa.

(4) Przejazd za odcinkowym biletym szkolnym w wagonie klasy wyższej pociągów osobowych jest dozwolony za uiszczeniem różnicy cen odnośnych biletów na przejazd jednorazowy, obliczonych według taryfy normalnej (§ 11 taryfy niniejszej).

Przejazd za odcinkowym biletym szkolnym w pociągu pośpiesznym jest dozwolony za uiszczeniem połowy normalnej ceny biletu dodatkowego na pociąg pośpieszny odnośnej klasy na przejazd jednorazowy.

5. Postanowienia szczególne:

(1) Nauczyciele szkół średnich ogólnokształcących, powszechnych i zawodowych, będący uczestnikami kursów uzupełniających naukowych, organizowanych przez państwowe władze szkolne, mają prawo w okresie czasu trwania tych kursów do korzystania z ulg przy przejazdach jednorazowych, jak również codziennych, na kursy według opłat podanych w p. 4. Ulga na przejazdy codzienne przysługuje im od miejsca zamieszkania do stacji miejsca odbywania kursu i spowrotem na odległość nie większą niż 100 km., ulga zaś na przejazdy jednorazowe w dowolnej relacji.

Zresztą stosuje się do tej kategorii prze-

jazdów wszystkie przepisy podane wyżej w pp. 1—4, z następującymi odchyleniami:

a) Kursów uzupełniających naukowych nie podaje się w Wykazie w Dz. T. i Z. K.

b) Wiek nauczycieli nie jest ograniczony.

c) Legitymacje wzoru Nr. 1 a), zaopatrzone w fotografię i pieczęć suchą Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego wystawia Kierownictwo kursów uzupełniających naukowych.

Legitymacje tego rodzaju zawierają w odpowiedniej rubryce, przeznaczonej zasadniczo na oznaczenie półroczy szkolnych, wpisane czerwonym atramentem lub tuszem słowa: „Kurs]uzupełniający naukowy w czasie od . . . . . do“ i tracą ważność z podaną datą końcową.

(2) Osoby kształcące się w **instytucjach oświaty pozaszkolnej**, posiadających prawa publiczności (szkoły powszechne dla dorosłych i młodzieży, kursy uzupełniające), korzystają z ulgi jedynie przy przejazdach codziennych na naukę od stacji miejsca stałego zamieszkania do stacji, w której znajduje się siedziba instytucji oświaty pozaszkolnej, oraz spowrotem.

Do osób tych stosuje się postanowienia podane powyżej pod pp. 1, 2, 3 i 4 z tem, iż:

a) Instytucje^z oświaty pozaszkolnej muszą być podane w Wykazie w Dz. T. i Z. K.

b) Wiek osób kształcących się nie może przekraczać 30 lat.

c) Legitymacje wzoru Nr. 1 c) zaopatrzone w fotografię i pieczęć suchą Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego uprawniające jedynie do nabywania biletów odcinkowych miesięcznych szkolnych, wystawia i przedłuża kierownictwo instytucji oświaty pozaszkolnej.

Legitymacje tego rodzaju zachowują ważność według zasad podanych powyżej w p. 3 pod (4).

(3) Osoby kształcące się w **szkołach specjalnych dla upośledzonych**, jeżeli są głuchonieme albo też ociemniałe, mają prawo zabierać z sobą przy przejazdach jednorazowych jedną osobę, opiekującą się nimi, za opłatą podaną w p. 4 (1).

W tym celu legitymacja wzoru Nr. 1 a), opiewająca na uprawnionego głuchoniemego czy ociemniałego, powinna zawierać pieczętkę: „głuchoniemy (lub ociemniały) z opiekunem”.

Osoba opiekująca się ma prawo do przejazdu ulgowego tylko łącznie z głuchoniemym czy ociemniałym i może nabyć bilet ulgowy dla siebie tylko przy wykupnie biletu dla głuchoniemego czy ociemniałego.

(4) Studenci szkół wyższych (uniwersytetów, politechnik, akademii i t. p.) zagranicznych, będący obywatelami polskimi lub obcymi, stypendyści Rządu Polskiego i klerycy kształcący się zagranicą, będący obywatelami polskimi,—korzystają z ulgi przy przejazdach jednorazowych według opłat podanych w p. 4 (1), na zasadzie zaświadczenia wzoru Nr. 2, wystawionego przez placówki dyplomatyczne i konsularne polskie zagranicą, lub dla stypendystów Rządu Polskiego — przez Dyrekcję O. K. P., pod następującymi warunkami:

a) Ulga jest ograniczona do wyżej wymienionych osób, które nie przekroczyły wieku 30 lat.

b) Zaświadczenie musi być dokładnie wypełnione, zaopatrzone pieczęcią i podpisem placówki zagranicznej oraz podpisane przez posiadacza. Posiadacz zaświadczenia musi się wylegitymować zaopatrzoną w fotografię i ważnym na dany okres czasu dowodem osobistym (legitymacją) stwierdzającym, iż jest on studentem, stypendystą lub klerykiem.

c) Zaświadczenie może być wystawione z ważnością na okres najwyżej 5 miesięcy od dnia wystawienia i ważność jego nie może być przedłużona pod żadnym warunkiem.

d) Zaświadczenie upoważnia do sześciu przejazdów ulgowych w jedną stronę w dowolnej relacji, bez prawa do przerywania podróży.

e) Przy wydaniu biletu ulgowego kasjer biletowy stempluje zaświadczenie w przeznaczonej na to odpowiedniej rubryce, wypełniając ją równocześnie stosownie do wskazań formularza.

6. Ograniczenia:

(1) W razie nadużyć i nieprawego stosowania ulgi z winy ucznia, kolej może—niezależnie od stosowania innych rygorów przewidzianych w RPO i TOBE—odebrać uczniowi legitymację, a uczeń może być pozbawiony prawa do korzystania z ulg.

(2) Wystawianie i stwierdzanie ważności legitymacyj przez zarząd tych szkół lub kursów prywatnych, które uprawnione są do wystawiania legitymacyj szkolnych, dla osób nie-

uprawnionych lub nieuczęszczających istotnie na naukę, pociągnąć może za sobą obok stosowania rygorów przewidzianych w RPO i TOBE—utrata prawa do wystawiania legitymacyj szkolnych.

§ 32. Zbiorowe wycieczki szkolne i przejazdy na kolonje.

1. Uprawnieni:

Z ulgi ustalonej dla przejazdów zbiorowych, mogą korzystać:

a) młodzież szkolna, wymieniona w § 31, w punkcie 1 pod a), b) i c) w wieku do lat 30,

b) młodzież, uczęszczająca do szkół, nie mających praw zakładów naukowych państwowych, w wieku do lat 30,

c) młodzież z ochronek, burs i t. p. instytucji o charakterze zakładów wychowawczych, w wieku do lat 18,

d) młodzież w wieku do 18 lat wysyłana na kolonje przez szkoły, związki, stowarzyszenia lub instytucje,

e) **czynni** członkowie związków harcerskich (ogłoszonych w Dzienniku Taryf i Zarządzeń Kolejowych), w wieku do 21 lat, przy wycieczkach wychowawczych lub w celach sportowych,

f) nauczyciele i nauczycielki szkół powszechnych na podstawie zaświadczeń przełożonych władz szkolnych,

g) personel nauczycielski lub inne osoby o charakterze nadzorczym, towarzyszące przy przejazdach zbiorowych, na wycieczki lub kolonje osób, o których mowa pod a) do e).

2. Warunki stosowania:

(1) Ulgę stosuje się w wagonach klasy II i III pociągów osobowych w dowolnych relacjach, pod warunkiem, iż w wycieczce lub w wyjeździe na kolonję bierze udział conajmniej 10 osób uprawnionych (patrz p. 4 (2)).

(2) Osoby, o których mowa pod 1 g), korzystają z ulgi pod warunkiem, iż ilość ich nie przekracza 1 osoby na każdych 10 wychowawców dzieci lub harcerzy.

(3) Celem uzyskania ulgi dla osób, wymienionych w § 31 punkcie 1 pod (1) a) kierownictwo (zarząd) danej szkoły powinno przynajmniej na dwadzieścia cztery godziny przed wyjazdem zwrócić się do stacji wyjazdu z pisemnym zgłoszeniem wycieczki na formularzu urzędu kolejowego według wzoru Nr. 3, który

nabywa się w kasie biletowej w cenie po 5 gr. od sztuki.

Przy wycieczkach osób wymienionych w § 31 w p. 1 pod (1) b) i c) wymagane jest zezwolenie D. O. K. P. udzielane tylko na podstawie pisemnego podania kierownictwa szkoły, popartego przez Kuratorjum odnośnego Okręgu Szkolnego lub właściwy Inspektorat Szkolny.

(4) Celem uzyskania ulgi dla osób, o których mowa w punkcie 1 paragrafu niniejszego pod b), c), d), e) i f), musi być uprzednio wyjednanie w D. O. K. P., w obrębie której leży stacja wyjazdu, pozwolenie na zastosowanie ulgi na podstawie podania z dołączeniem statutu związku, stowarzyszenia, instytucji i t. p., urządzającej wycieczkę. Podania dotyczące młodzieży szkolnej, o której mowa w punkcie 1 pod b), powinny być poparte przez przełożoną władzę państwową szkolną (kuratorjum odnośnego okresu szkolnego lub właściwy inspektorat szkolny).

O udzieleniu ulgi D. O. K. P. zawiadamia petenta na druku, stanowiącym równocześnie zaświadczenie na prawo otrzymania biletów ulgowych.

(5) Przy podaniach o ulgę dla młodzieży wysyłanej na kolonje, kolej może żądać także przedłożenia zaświadczenia zarządu miejskiego lub wiejskiego tej miejscowości, do której młodzież ma być wysłana, iż w miejscowości tej poczynione są przygotowania dla umieszczenia kolonji.

Ulgę w drodze powrotnej stosuje się tylko wtedy jeżeli zarząd miejski lub wiejski potwierdzi na wydanym przez kolej zaświadczeniu, iż młodzież przebywała w danej miejscowości na kolonji conajmniej przez 14 dni.

3. Opłaty:

(1) Opłaty za przejazd pociągami osobowymi pobiera się według tabeli szóstej załącznika do taryfy niniejszej.

(2) Za przejazd uczniów lub młodzieży, wysyłanej na kolonje, oraz harcerzy, w wieku poniżej lat 10, pobiera się połowę opłat według wspomnianej tabeli szóstej, przyczem przypadającą za przejazd należność każdej osoby zaokrągla się wzwyż do najbliższej liczby podzielnej przez 5.

(3) Na każdym dziesięć osób płacących, wymienionych w punkcie 1, pod a) do e), przewozi się ponadto jedną niezamożną osobę uprawnioną bezpłatnie.

(3) Przy przejazdach młodzieży na kolonje przewozi się 10 kg. bagażu na osobę za połowę taryfowej opłaty; ponadto odnośna D. O. K. P. może pozwolić na przewóz jako bagaż za normalną opłatą według taryfy bagażowej reszty rzeczy, przedmiotów i artykułów spożywczych, niezbędnych dla kolonji w ilości, jaką każdorazowo ustali na podstawie złożonego jej podania.

4. Ograniczenia i odchylenia:

(1) Przejazd w pociągach pośpiesznych jest dozwolony tylko na podstawie każdorazowego zezwolenia D. O. K. P. za uiszczeniem opłat na pociągi pośpieszne, wskazanych w tabeli szóstej załącznika do taryfy niniejszej.

(2) Dla osób, wyszczególnionych w punkcie 1 pod f), ulgę dla wycieczek zbiorowych stosuje się przy grupach, złożonych conajmniej z 5 uczestników.

2) W Rozdziale czwartym: Wzory zaświadczeń do uzyskania ulg taryfowych, skreśla się wzory Nr. Nr. 1, 2 i 3, a wzamian włącza się nowe wzory następujące:

(Opuszczone wzory Nr. Nr. 1-a, 1-b, 1-c, 2).

Wzór Nr. 3 umieszczony na str. 199.

Ulgi przejazdowe dla młodzieży szkolnej.

(Przedruk z Instrukcyj Handlowo-Taryfowych Ministerstwa Komunikacji z dnia 16 sierpnia 1935 r. Nr. 10, poz. 21).

W Dzienniku Taryf i Zarządzeń Kolejowych Nr. 32, z 1935 r. poz. 427, ogłoszono w nowem brzmieniu postanowienia o ulgach przejazdowych dla młodzieży szkolnej z mocą obowiązującą od dnia 1 września 1935 r.

I. Zasadniczą zmianą w stosunku do poprzednio obowiązujących postanowień jest wprowadzenie *legitymacyj ujednostajnionych* według wzorów, zamieszczonych w omawianym Dz. T. i Z. K., które zastąpią dotychczas używane *zaświadczenia* szkolne na przejazdy jednorazowe i na przejazdy za biletami miesięcznymi szkolnymi oraz *matrykuły* szkolne różnego rodzaju.

Nowe legitymacje wydaje się w trzech odmianach (wzór Nr. 1a), 1b) i 1c), przyczem wszystkie legitymacje są zaopatrzone w suchy stempel Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Legitymacje wzoru Nr. 1a) koloru żółtego wydawane są dla ogółu młodzieży szkół państwowych i publicznych oraz prywatnych z prawami szkół państwowych (publicznych)

(Strona pierwsza)

(Nazwa zakładu naukowego)

Zgłoszenie wycieczki szkolnej.

Do urzędu stacyjnego

w

(Nazwa zakładu naukowego)

, urządzając

wycieczkę szkolną pod kierownictwem p.

(Imię i nazwisko)

prosi o wydanie na zasadzie Taryfy osobowej i bagażowej

biletów ulgowych klasy ..... na pociągi osobowe

- 1) dla ..... nauczycieli (lek)
- 2) dla ..... uczniów (nic) powyżej 10 lat,
- 3) dla ..... uczniów (nic) poniżej 10 lat i
- 4) bezpłatnie dla ..... uczniów (nic) niezamożnych na przejazd jednorazowy
Polskimi Kolejami Państwowymi w następujących relacjach:

Nr	Od stacji	do stacji	pociągiem *) Nr	dnia *)	o godz.
1					
2					
3					
4					
5					

Pieczęć zakładu naukowego

....., dnia ..... 19... r

(podpis kierownika zakładu naukowego) **)

U w a g a: Opłaty pobiera się za rzeczowistą ilość jadących, niemniej jednak niż za 10 osób, przyczem na każdych 10-ciu płaćących uczniów (nic) jednego jadącego (a) niezamożnego (a) ucznia (nicę) przewozi się bezpłatnie. Po ukończeniu podróży zgłoszenie należy oddać wraz z biletami na przejazd.

*) Rubryki te mogą być niewypełnione, jeżeli nie zachodzi potrzeba rezerwowania miejsc w pociągu.

***) Przy wycieczkach szkół powszechnych zgłoszenie powinno być nadto potwierdzone pieczęcią urzędową właściwego inspektora szkolnego.

i uprawniają do nabywania tak biletów ulgowych na przejazdy *jednorazowe* jak i biletów *miesięcznych szkolnych*. Legitymacje te służą na jeden rok szkolny, a ważność ich stwierdza się *dwukrotnie*, mianowicie przy wystawieniu ich i z początkiem drugiego półrocza szkolnego przez wpisanie daty i odcisnięcie pieczęci szkolnej w przeznaczonych na to rubrykach.

Legitymacje wzoru Nr. 1b) koloru żółtego wydawane są dla młodzieży *szkół dokształcających zawodowych* i uprawniają również do ulg *jednorazowych* i do nabywania biletów *miesięcznych szkolnych*, przyczem jednak legitymacje te służą tylko na okres najwyżej 6 miesięcy, a ważność ich musi być stwierdzona przez daną szkołę w ostatnim tygodniu *każdego upływającego miesiąca* przez odcisnięcie pieczęci w przewidzianej na to rubryce.

Legitymacje wzoru Nr. 1c) koloru niebieskiego wydawane są dla młodzieży uczęszczającej do *zakwalifikowanych zakładów naukowych teologicznych prywatnych, zakwalifikowanych kursów artystycznych i zakwalifikowanych kursów zawodowych* — także i dokształcających. Legitymacje te uprawniają *tylko do nabywania biletów miesięcznych szkolnych* i służą na przeciąg trwania danego kursu, najwyżej na okres 6 miesięcy, przyczem ważność legitymacji stwierdza w ostatnim tygodniu *każdego upływającego miesiąca* kierownictwo zakładu lub kursu przez odcisnięcie pieczęci w przewidzianej na to rubryce.

Ważność legitymacji wzoru Nr. 1a) i 1 b) może być stwierdzona także na okres feryj, następujących bezpośrednio po danym półroczu szkolnym, natomiast legitymacje *wzoru Nr. 1c)* są *bezwzględnie nieważne w okresie feryj*.

Wiek uczniów, uprawnionych do legitymacji został ograniczony zasadniczo do lat 30.

Wyjątek w tym względzie stanowią osoby, kształcące się w szkołach *specjalnych dla upośledzonych*, dla których norma wieku nie jest ustalona. Norma wieku nie jest ustalona również dla nauczycieli *szkół średnich ogólnokształcących, powszechnych i zawodowych*, będących uczestnikami kursów uzupełniających naukowych, organizowanych przez państwowe władze szkolne.

Osoby, kształcące się w *instytucjach oświaty pozaszkolnej* (szkoły powszechne dla dorosłych i młodocianych, kursy uzupełnia-

jące), korzystać mogą z ulg tylko przy nabywaniu biletów *miesięcznych szkolnych*. Ulgi przy przejazdach *jednorazowych* nie mogą być stosowane. Do nabywania biletów *miesięcznych szkolnych* osoby te uprawnione są na podstawie legitymacji wzoru Nr. 1c), których ważność stwierdzana jest także co miesiąc. Uprawnione do wystawiania tych legitymacji instytucje oświaty pozaszkolnej *muszą być podane w Wykazie, ogłoszonym w Dz. T. i Z. K.*

Bilety miesięczne szkolne należy wydawać tylko na przejazdy pomiędzy stacją miejsca stałego zamieszkania ucznia a stacją siedziby szkoły. Miejsce zamieszkania ucznia uwidocznione jest w legitymacji.

Bilety miesięczne szkolne wydaje się na odległości conajwyżej do 100 km.

Studenci szkół wyższych zagranicznych, będący obywatelami polskimi lub obcymi oraz stypendyści Rządu Polskiego i klerycy będący obywatelami polskimi i kształcący się zagranicą, korzystają z ulgi przy przejazdach *jednorazowych* na podstawie zaświadczeń według wzoru Nr. 2 TOBE, wystawionych przez placówki dyplomatyczne i konsularne zagranicą lub dla stypendystów Rządu Polskiego — przez Dyrekcje O. K. P. Wiek tych osób również nie może przekraczać lat 30. Zaświadczenie, które może być wystawione na okres najwyżej 5 miesięcy, uprawnia do nabycia sześciu biletów ulgowych na przejazd w jedną stronę w dowolnych relacjach, bez prawa przerwy podróży. Osoby te powinny ponadto legitymować się dowodem osobistym z fotografią (legitymacją), stwierdzającym, że dana osoba jest studentem, stypendystą lub klerykiem.

II. W zakresie ulg dla *zbiorowych wycieczek szkolnych i przejazdów* na kolonie zostały następujące zasadnicze zmiany:

a) dla *szkół uprawnionych* wprowadzono „Zgłoszenie wycieczki szkolnej” na formularzu urzędu kolejowego, nabywanym w kasach biletowych po cenie 5 groszy od sztuki;

b) udzielenie ulgi dla wycieczki młodzieży *zakwalifikowanych zakładów naukowych teologicznych prywatnych, zakwalifikowanych kursów artystycznych i zakwalifikowanych kursów zawodowych* — także i dokształcających, uzależnione jest od zezwolenia D. O. K. P.;

c) młodzież kształcąca się w *instytucjach oświaty pozaszkolnej* w wieku do lat 18

ma prawo do ulgi przy wycieczkach zbiorowych za zezwoleniem D. O. K. P.;

d) przy ubieganiu się o udzielenie ulgi na kolonje, kolej ma prawo żądać zaświadczenia urzędu miejskiego lub wiejskiego o poczynionych przygotowaniach na pomieszczenie kolonji; z prawa tego należy skorzystać w wątpliwych przypadkach;

e) ulgę przy przejeździe powrotnym z kolonij stosuje się tylko wtedy, jeżeli zarząd miejski lub wiejski potwierdzi na wydanem przez kolej zaświadczeniu, iż młodzież przebywała w danej miejscowości conajmniej przez 14 dni;

f) uprawnieni do ulgi harcerskiej są tylko czynni członkowie Związku Harcerstwa Polskiego w wieku do lat 21.

III. Do czasu całkowitego zaopatrzenia młodzieży szkolnej w nowe legitymacje według cytowanych wzorów Nr. 1a), 1b) i 1c) należy w okresie przejściowym, *najpóźniej jednak do 31 października 1935 r.*¹⁾ honorować zaświadczenia szkolne wraz z matrykułami szkolnymi na warunkach dotychczas obowiązujących.

Wycieczki szkolne mogą do czasu zaopatrzenia kas biletowych w druki „Zgłoszenie wycieczki szkolnej” korzystać z ulg na podstawie blankietów, sporządzanych odręcznie lub pismem maszynowym, zawierające dane przewidziane w zgłoszeniu.

W związku z powyższymi zmianami wydano także w nowym brzmieniu postanowienia pozycji 29 instrukcji Nr. H-1-a. Postanowienia te są identyczne z nowymi postanowieniami § 32 TOBE, z tem tylko formalnem odchyleniem, że przy wycieczkach szkolnych i przejazdach na kolonje stosuje się aż do odwołania ulgę w wysokości połowy opłat podanych w tabeli „B”.

Wykaz zakładów naukowych, których wychowawcy mogą korzystać z ulg przejazdowych, ukaże się również w nowym wydaniu. Wykazem tym należy obdzielić także rewizorów pociągów.

Zainteresowani pracownicy powinni dokładnie zaznajomić się z nową regulacją ulg dla młodzieży szkolnej, aby stosowanie tych ulg odbywało się zgodnie z nowymi postanowieniami w tym względzie obowiązującymi.

¹⁾ Pismem K. O. S. Wil. z dnia 28. X. 1935 r. O-36496/35 w porozumieniu z M. W. R. i O. P. i Min. Komunikacji — przedłużono do dnia 15 stycznia 1936 r.

W szczególności personel rewizyjny powinien być jaknajdokładniej poinformowany, gdyż ciąży na nim bezwzględny obowiązek ścisłej kontroli biletów ulgowych i przynależnych dowodów.

Nr. H. O. II. 22a/16.

97

KOMUNIKATY.

Konferencja Dyrektorów i przełożonych w Wilnie

W dniu 28 i 29 b. m. odbyła się w Wilnie w Gimnazjum im. Mickiewicza, okręgowa konferencja dyrektorów i przełożonych gimnazjów i seminarjów pod przewodnictwem P. Kuratora K. Szelałowskiego. Ministerstwo W. R. i O. P. reprezentował naczelnik wydziału szkolnictwa średniego Ministerstwa dr. Marjan Koczvara. W konferencji uczestniczył naczelnik wydziału szkolnictwa średniego Kuratorjum p. Józef Lubojacki i wszyscy wizytatorzy wydziału.

Przedmiotem pracy konferencji były w pierwszym rzędzie zagadnienia wychowawcze związane z realizacją programu nowego ustroju. Referat zasadniczy poświęcony roli dyrektora jako organizatora pracy wychowawczej wygłosił naczelnik J. Lubojacki, referaty o planie pracy dydaktyczno-wychowawczej — ks. dyr. Grodis i p. Niedźwiecka.

Po referatach odbyła się obszerna dyskusja, w której wypowiedzieli się również przedstawiciele władz szkolnych. Pozostała część konferencji poświęcona była omówieniu spraw administracyjnych. Osobno obradowała grupa dyrektorów seminarjów nauczycielskich, poświęcając uwagę zagadnieniu przygotowania do zawodu nauczycielskiego. Referat na ten temat wygłosił inspektor Ziemacki.

Uczestnicy konferencji zapoznali się z urzędzeniami pracowni gimnazjów w Wilnie oraz Ognisk Metodycznych i zwiedzili wystawę pedagogiczną w Gimnazjum im. Mickiewicza, urządzoną przez firmę Zawadzkiego.

Na bieżący rok szkolny przewidziane są rejonowe konferencje dyrektorów w Wilnie, Grodnie i Baranowiczach.

W konferencji brało udział 70 dyrektorów i przełożonych gimnazjów i seminarjów okręgu szkolnego wileńskiego.

Wędrownie Kursa Rolnicze.

W październiku rozpoczęła się nauka na 4-ch Państwowych Wędrownych Kursach Żeńskich z zakresu gospodarstwa wiejskiego.

Kursy te mają za zadanie przysposobienie żeńskiej młodzieży wiejskiej do obowiązków, jakie nakłada na gospodynię wiejską rodzina, społeczeństwo i Państwo.

Nauka na kursach trwa 4½—5 miesięcy.

Kursy umieszczone są obecnie w następujących miejscowościach:

- 1) wieś Barowce pow. wilejski poczta Wilejka,
- 2) wieś Nowy Dwór pow. wolkowyski pocz. Porozowo,
- 3) wieś Rodkiewicze pow. baranowicki poczta Wolna,
- 4) wieś Szczepicze pow. nieświeski pocz. Kleck.

Ludowe Szkoły Rolnicze.

Mają one na celu praktyczne przygotowanie zawodowe młodzieży wiejskiej do pracy w gospodarstwach rolnych włościńskich oraz przysposobienia jej do obowiązków, jakie nakłada na gospodarzy i gospodynie wiejskie rodzina, społeczeństwo i Państwo.

Program nauki obejmuje oprócz przedmiotów ogólnokształcących następujące przedmioty zawodowe: produkcję roślinną, produkcję zwierzęcą, ogrodnictwo i pszczelnictwo, organizację prowadzenia i rachunkowość gospodarstw wiejskich, budownictwo, spółdzielczość i higienę. W szkołach żeńskich program uwzględnia także specjalne potrzeby gospodyni wiejskiej więc działają: gospodarstwa domowego (gotowanie, przetwory), robót ręcznych i porządków. Ludowe Szkoły Rolnicze kładą specjalny nacisk na praktyczną stronę nauczania, którego ośrodkiem jest odpowiednio zorganizowane gospodarstwo szkolne, słu-

żące jako warsztat do zajęć praktycznych. Również w organizacjach uczniowskich przygotowuje się młodzież praktycznie do pracy społecznej i samokształcenia się.

Nauka w ludowych szkołach rolniczych (za wyjątkiem szkoły rolniczej w Kuszelewie) trwa 11 miesięcy i rozpoczyna się 15 stycznia. W szkole rolniczej w Kuszelewie nauka trwa w ciągu 2 zim od 5 listopada do 31 marca, przyczem latem uczniowie odbywają obowiązkowe praktyki pod kierunkiem nauczycieli w gospodarstwach swoich lub szkolnem.

Podczas nauki uczniowie i uczennice obowiązani są mieszkać w internatach, zorganizowanych we wszystkich tych szkołach i będących pod stałą opieką nauczycieli, pokrywając właściwe koszty utrzymania w granicach 15—25 złotych miesięcznie. Niezamożni mają możność ubiegać się o stypendjum na częściowe lub całkowite pokrycie tych kosztów. Opłaty za naukę prócz wpisowego ludowe szkoły rolnicze nie pobierają.

Do szkół rolniczych przyjmowani są chłopcy w wieku od 17 do 24 lat, dziewczęta od 16 do 24 lat.

Pierwszeństwo mają dzieci rolników wracające po ukończeniu szkoły na własne gospodarstwa.

Zapisy przyjmują i informacyj udzielają Kierownictwa ludowych szkół rolniczych wyszczególnionych w poniższym wykazie:

Miejscowość	męska żeńska	Państw. samorząd.	Powiat	Poczta	Stacja kol.	Początek nauki
Antonowo . .	męska	sejmikowa	oszmiański	Boruny	Oszmiana	15 stycznia
Antowil . . .	żeńska	państw.	wileńsko-trocki	Wilno I	Wilno	" "
Berdówka . .	męska	sejmikowa	lidzki	Lida	Lida	" "
Berežno . . .	żeńska	państw.	stołpecki	Mir	Stołpce	" "
Bukiszki . . .	męska	sejmikowa	wileńsko-trocki	Wilno I	Wilno	" "
Grzybów . . .	"	państw.	stonimski	Stonim	Stonim	" "
Kuków	żeńska	sejmikowa	suwalski	Suwałki	Suwałki	" "
Kuszelewo . .	męska	"	nowogródzki	Kuszelewo	Nowojelnia	5 listopada
Łazduny . . .	"	"	wołczyński	Juraciszki	Juraciszki	15 stycznia
Łuczaj	"	państw.	postawski	Łuczaj	Woropajewo	" "
Opsa	"	sejmikowa	brasławski	Opsa	Opsa	" "
Różanka . . .	żeńska	państw.	suczuczyński	Różanka Pacowsk.	Różanka	" "
Święciany . .	"	samorz.	święciański	Święciany	Święciany	" "

Szczepienia ochronna przeciwbłonicze.

Podaje się do wiadomości, iż w r. b. szk. zostanie wznowiona akcja szczepień ochronnych przeciwbłoniczych na terenie szkół podobnie jak w latach ubiegłych. Akcja ta jest prowadzona przez Ministerstwo Opieki Społecznej i podległe mu organy służby zdrowia. Ze względu na doniosłość szczepień ochron-

nych przeciwbłoniczych — Dyrekcje i Kierownictwa szkół zechcą ułatwić pracę organom służby zdrowia przez udzielanie możliwej pomocy i udziale w uświadamianiu młodzieży i rodziców na terenie szkolnym.

N. O. 35145/35.

Niewłaściwe wystąpienie firm handlowych.

Szereg osób i firm handlowych usiłuje uzyskać zezwolenie na posługiwanie się podobizną Marszałka Piłsudskiego w celach konkurencyjno-handlowych, — ofiarowując wzamian część dochodu na rzecz uczczenia pamięci Marszałka. Zgodnie ze stanowiskiem naczelnego Komitetu Uczczenia Pamięci Marszałka Józefa Piłsudskiego Ministerstwo tego rodzaju wystąpienia uważa za wysoce niewłaściwe i zwraca uwagę, że wszelkie próby poszczególnych osób czy firm w kierunku zainteresowania urzędów i szkół podobnymi ofertami winny być kategorycznie odrzucane. N. O. 32694/35.

Falszyfikaty biletu bankowego 50-złotowego.

Typ II, odmiana I.

Falszyfikaty wykonane są na papierze zwykłym satynowanym; rypsy są naśladowane liniami wytłoczonymi mechanicznie tylko na odwrotnej stronie falszyfikatu. Papier użyty do druku banknotów autentycznych jest szorstki, dość sztywny, rypsowany.

Znak wodny z podobizną króla Stefana Batory, z napisami „50” i „zł” wykonany jest przez wytłaczanie, przyczem miejsca jaśniejsze od normalnego przeźroczka papieru nie zostały uwypuklone cieniowaniem, jak to ma miejsce na banknotach autentycznych.

Wszystkie rysunki wykonane są w kolorach ciemniejszych, kreskami grubszymi, przerywanymi, wskutek czego figury symboliczne i poszczególne ornamentacje są miejscami zamazane i nie wykazują wyrazistości cieniowania.

Napisy drukowane na stronie przedniej i odwrotnej falszyfikatu wykonane liniami cieńszymi niż na banknotach autentycznych, mają kontury nieostre, poprzerywane.

Naśladowanie podpisów „Wł. Wróblewski”, „Dr. Mieczkowski”, „Orczykowski” jest nieudolne. Podpisy utrzymane są w kolorze jaśniejszym, przyczem cyfry o odmiennym wykroju są nierówno rozmieszczone.

Falszyfikaty udatny, wykonane są sposobem drukarskim przy pomocy środków, dających możliwość reprodukcji go w bardzo dużych ilościach.

Szczudłowska Stefanja. Podręcznik do zbiorowej nauki gry na skrzypcach w gimnazjach. Zeszyt I. Aprobowany przez Ministerstwo Wyznań religijnych i Oświecenia Publicznego L. I. Pr. 7342/33 z dnia 25 kwietnia 1935. Skład główny: G. Seyfath, Lwów, Akademia 6.

Podręcznik jest dostosowany do najnowszego programu szkolnego, uwzględniający korelację z innymi przedmiotami; różni się znacznie od podręczników dotychczas używanych w szkołach. W miejsce ćwiczeń, które

częstokroć zniechęcały uczniów, zastosowano pieśni, które niezawodnie pobudzą młodzież do pracy.

Dr. K. Sośnicki: Wychowanie i nauczanie. Przewodnik do wydawnictw pedagogicznych. Cz. II, 1935.

Pierwsza część książki ukazała się w roku 1932 i obejmowała wydawnictwa pedagogiczne Książnicy-Atlasu. Obecnie część druga oprócz wydawnictw Książnicy-Atlasu, które okazały się po r. 1932, zawiera także wszystkie wydawnictwa nast. firm: M. Arcta, Gebethnera i Wolffa, Księgarni Św. Wojciecha i Naszej Księgarni. Celem tej książki jest ułatwić pracującym na polu pedagogiki korzystanie z polskiej literatury pedagogicznej. Dlatego podaje ona szczegółowo, w jakich pracach można znaleźć omówienie poszczególnych zagadnień. Treść tych prac jest tu rozłożona na poszczególne zagadnienia i ugrupowania według nich. „Wychowanie i nauczanie” obejmuje ogółem 219 dzieł pedagogicznych najpoważniejszych autorów polskich i obcych w przekładach na język polski.

J. C. Almack: Wychowanie obywatelskie. Biblioteka Przekładów Dzieł Pedagogicznych. T. XV. Książnica Atlas, Lwów—Warszawa 1935.

Wychowanie obywatelskie to nie tylko dodanie nowego przedmiotu „nauki obywatelstwa do programów szkolnych”, ale też uczynienie całej szkoły we wszystkich jej przejawach narzędziem wychowania obywateli, uspołecznienie szkoły. Realizowanie tej myśli w szkole i przez szkołę stanowi treść książki prof. Almacka. Obywatel w pojęciu Amerykanina to przede wszystkim obywatel demokratycznej społeczności lokalnej, to też w dziele Almacka, jak w ogóle w podręcznikach amerykańskich, uderza nas związek nauki obywatelstwa ze społecznością lokalną, z jej problemami i zadaniami. Stanowisko takie, mające w Ameryce swoje uzasadnienie historyczne, godzi się jednak z zasadą pedagogiczną rozpoczynania od rzeczy najbliższych wychowankowi. I dlatego książka Almacka, mimo odrębności środowiska, dla którego była napisana, może oddać cenne usługi, poddając pomysły wychowawcze odpowiednie dla naszych warunków.

Dr. B. Suchodolski: Kultura współczesna a wychowanie młodzieży. Książnica Atlas. Lwów—Warszawa 1935. Książka daje analizę kultury współczesnej, zadań starszego pokolenia oraz przynosi szereg konkretnych wskazań wychowawczych.

Dr. Eugenjusz Piasecki. Zarys teorii wychowania fizycznego. Wydanie 2. Stron XVI+413. Rycin. 77. Cena zł. 16.

Nowy tom pożytecznej Biblioteki Wychowania Fizycznego i Sportu, zainaugurowanej w r. 1925 pierwszym wydaniem *Dziejów Wychowania Fizycznego* tegoż autora, tom oddawna oczekiwany, zawiera pierwsze obszerniejsze opracowanie polskie danego przedmiotu, w drugim, poprawionem i rozszerzonym wydaniu.

W części ogólnej (182 str.) kładzie podwaliny wiadomości zasadniczych.

Część szczegółowa przynosi systematyczny przegląd ćwiczeń cielesnych.

Wydanie drugie, pojawiające się w rok blisko po zupełnem wyczerpaniu pierwszego, względnie w całej pełni bogaty dorobek upłynionego czterolecia. Największym z uzupełnień jest znaczne rozszerzenie działu o żywieniu, tak doniosłego dla kierowników obozów, kolonji i t. p.

St. Górniak: Handel detaliczny. Książnica-Atlas, Lwów—Warszawa 1935.

Książka zawiera całokształt zagadnień, związanych z prowadzeniem przedsiębiorstwa handlu drobiazgowego, ujęty przejrzyście i interesująco.

E. M. Schummer-Szermentowski; „Pod znakiem Poćoni“. Nakład Książnica-Atlas, Lwów—Warszawa 1935.

Książka Schummera-Szermentowskiego o współczesnej Litwie stanowi barwne, żywe ujęcie obrazu naszego północnego sąsiada. W książce tej każdy znajdzie to co go w Litwie najbardziej interesuje: jest tam mowa o litewskiej sztuce, literaturze, muzyce, teatrze, muzeach, także o życiu gospodarczym, o wojsku, o sporcie, o cechach narodowych Litwinów, o życiu uniwersyteckim młodzieży, o życiu wsi litewskiej etc.

SPIS KSIĄŻEK

nabytych
przez Centralną Bibliotekę Pedagogiczną
przy K. O. S. Wil. w Wilnie
w październiku 1935 r.

Pedagogika

- Bruner B.** Opieka nad szkołami polskimi zagranicą. W-wa 1935.
 Communicatious présentées au 5-e Congrès d'éducation familiale. W-wa 1935.
Denelówna Z. Twórczość pedagogiczna J. W. Dawida. W-wa 1935.
Dmochowski A. Elementarne ćwiczenia uczniów z wiorownicą. Wilno 1935.
Fritsch H. Matko, dziecko twoje—myśli o wychowaniu. Katowice 1935.
 Gimnazjum prywatne koedukacyjne dla dorosłych w Warszawie. W-wa 1935.
 Instrukcja dotycząca planów i programów w gimnazjach. 1935—36. W-wa 1935.
 Instrukcja dotycząca planów i programów w szkołach powsz. 1935—36. W-wa 1935.
 Instytut studjów handlowych i orjentalistycznych R. VI 1935—36. W-wa 1935.
Irzyk S. Dzienny rozkład materiału dla kl. VI publ. szkół powsz. W-wa 1935.
Kijas J. i Ehrenkreutz E. Korelacja języka polskiego z historją w kl. II gimn. Lwów 1935.
Klar A. Oglądanie obrazów w szkole powszechnej. W-wa 1935.
Kornecki L. i Solarski M. Poradnik—program dla samouków... 1935—36. W-wa 1935.
Krawczykowski F. Jak wykonać przybory do ćwiczeń cielesnych... W-wa 1935.
Kwiatkowski A. Gimnastyka w nowem gimnazjum. kl. I. Ciechanów.
La ukajtesówna K. i Radlińska H. Próba reorganizacji zapisów szkolnych. W-wa 1935.
 Organizacja młodzieży pracującej—zadania i metody. W-wa 1934.
Piasecki E. Zarys teorii wychowania fizycznego. Wyd. 2-e. Lwów 1935.
Piskorski T. Krąg starszoharcerski—wskazania... W-wa 1935.
 Poradnik dla gimnazjów kupieckich. Tom I i II. W-wa 1935.
 Poradnik w sprawach nauczania i wychowania. Nr. 13 i 14. W-wa 1935.
 Przepisy w sprawie wpisów do Akademji Weterynaryjnej 1935—36. Lwów 1935.
Razwiłowska S. Dzieci nieposłuszne w środowisku domowem. W-wa 1936.
Sedlaczek S. Metodyka harców w przykładach. W-wa 1935.
 Szkoła Nauk politycznych R. XXI. 1935—36. W-wa 1935.
Wiwczaruk A. i Karpowicz A. Praca w klasie III szkoły powszechnej. W-wa 1935.
Wojciechowski Z. Program państwowy, kierunek narodowy i wychowanie. Poznań 1935.

Wytyczne dla autorów programów szkół... kupieckich...
W-wa 1935.

Zbawnicki S. Podział materiału nauczania... w kl. II
szk. powsz. Włocławek 1936.

Filozofja, psychologia

Dąbmska I. Zarys historii filozofji greckiej. Lwów
1935.

Gawecki B. Szkice filozoficzne. W-wa 1935.

Wachtel I. Świat nowych spostrzeżeń. W-wa 1935.

Witwicki W. Analiza psychologiczna ambicji. Lwów
1934.

Nauki społeczne

Grabski W. Idea Polski. W-wa 1935.

Grzebieniowski T. Irlandja współczesna. W-wa 1935.

Łysakowski A. Bibliograficzna Statystyka Okręgu Wi-
leńskiego. 1928—34. Wilno 1935.

Życki—Małachowski L. Burza nad Afryką (o konflikcie
włosko-abisyńskim). W-wa 1935.

Piotrowicz R. Zagadnienia abisyńskie, a polskie tezy
kolonialne. W-wa 1935.

Językoznawstwo

Jodłowski S. Zasady interpunkcji—prawidła, przykłady...
Lwów 1935.

Modrzejewski T. Wyrazy, które umarły i które umie-
rają. W-wa 1936.

Sztuka i sporty

Goryńska W. I. i i Siermierka—Łuczniactwo—Strze-
lanie. W-wa 1935.

Jellin A. Poradnik teatralny dla scen amatorskich.
W-wa 1935.

Junosza—Dąbrowski W. Jak najłatwiej zdobyć P. O. S.
W-wa 1935.

Junosza—Dąbrowski W. Podstawy ideowe kultury fi-
zycznej. W-wa 1935.

Krzemieniecka L. Historia cała o niebieskich migda-
łach (teatr kukiełek). W-wa 1935.

Lorentowicz J. Dwadzieścia lat teatru T. IV i V Teatr
współczesny. W-wa 1935.

Pągowska J. i i Turystyka górską i nizinna. W-wa
1935.

Szkoła Junaka. IV służba. W-wa 1935.

Wojciechowski A. Uszkodzenia sportowe u kobiet.
W-wa 1935.

Literatura piękna

Dekobra M. Nowoczesny samuraj. W-wa 1935.

Hardy T. Under the Greenwood Tree. Washington
1932.

Löbel J. Zbawcy ludzkości—opowieści detektywisty-
czne z dziejów medycyny. Lwów 1935.

Ostenson M. Drzewo życia—powieść. W-wa 1935.

Słowacki J. Dzieła (pisma wybrane). Opracowanie L.
Pivińskiego. W-wa 1935.

Winawer B. Obrona Keysowej—komedja. W-wa 1935.

Wittlin J. Powieść o cierpłym piechurze. I. Sól ziemi.
W-wa 1936.

Krytyka i historia literatury

Depowski J. Polskie hymny narodowe. Rohatyn 1934.

Lednicki W. Przyjaciele Moskale. Kraków 1935.

Wasowski J. Pisarz i czytelnik. W-wa 1936.

Winawer B. Literaturę trzeba przewietrzyć. Wilno
1935.

Podróże

Bułhak J. Narocz, największe jezioro w Polsce. Wilno
1935.

Fajans R. Wskrzeszone dzieło Cezarów. (Z podróży
po Libji). W-wa 1935.

Fiedier A. Ryby śpiewają w Ukajali. W-wa 1935.

Fularski M. Zagadnienia ruchu turystycznego. W-wa
1935.

Janta—Polczyński A. Odkrycie Ameryki. W-wa 1936.

Janta—Polczyński A. Stolica srebrnej magji (Holly-
wood). W-wa 1935.

Karpiński S. Polskie skrzydła w moich lotach dłu-
gostansowych. Lwów 1935.

Narkiewicz—Jodko K. W walce o szczyty Andów
W-wa 1935.

Szczerpański J. W śniegach i słońcu Afryki. W-wa 1935.

Historja

Czermański Z. Józef Piłsudski w 13 planszach. W-wa
1935.

Genjusz Niepodległości. Tom III. (J. Piłsudski). Lwów
1935.

Idea i czyn Józefa Piłsudskiego. W-wa 1934.

Kłapkowski T. Społeczeństwo w rozwoju historycz-
nym. W-wa 1935.

Lenkowski S. Z życia i kultury antyku II. Lwów 1935

Perl F. Dzieje ruchu socjalistycznego w zaborze ro-
syjskim. W-wa 1932.

Pobóg—Malinowski W. Józef Piłsudski II. 1901—1908
W ogniu rewolucji. W-wa 1935.

Shah. Ikbāl Ali. Kemal—twórca nowej Turcji. W-wa
Turkowski T. Materiały do dziejów literatury i oświa-
ty Tom. I. Wilno 1935.

Warszewcki K. O pośle i poselstwach. W-wa 1935.

Wells H. Historia świata. T. III—VI. Wilno 1931—35.

Wiskont A. W. Ks. Litewski Witold, a Unja Horodel-
ska. Wilno 1930.

Rozwój i siła T—wa P. B. P. S. P.—to

nowe, słoneczne izby szkolne, to zdro-

wie i siła działwy i nauczyciela.

Część nieurzędowa.

Nowy ustrój szkolnictwa.

Bibliografja.

1935 r.

(Ciąg dalszy).

Ustrój szkolnictwa.

L. Bazylewska — Zadania wychowawcze Państwa — Prąd Nr. 6, czerwiec 1935 r. str. 296-315.

B. Kielski — Nowa szkoła średnia — Pion Nr. 36, wrzesień 1935 r.

Dr. Fr. Kulański — O wychowaniu nowego obywatela-państwowca — Przyjaciel Szkoły Nr. 13, wrzesień 1935 r. str. 599-605.

Organizacja szkolnictwa powszechnego i średniego ogólnokształcącego.

Programy nauki.

J. Bohucki — Okres przygotowawczy w klasie I-ej szkoły powszechnej — Z Praktyki Szkolnej Nr. 30 — Warszawa, Nasza Księgarnia 1935 r. str. 198.

Z. Gryń — Nachylenie regionalne w nowych programach szkolnych — Ogniskowiec Nr. 6, wrzesień 1935 r. str. 162-165.

St. Irzyk — Dzienny rozkład materiału naukowego dla VI kl. publicznych szkół powszechnych wraz ze zbiorem tematów do zadań i ćwiczeń pisemnych — Lwów—Warszawa, Książnica-Atlas 1935 r. str. 112.

Dr. J. Kuchta — Psychologiczne podstawy nowych programów — Życie Szkolne Nr. 5-6, maj — czerwiec 1935 r. str. 197-204.

J. Michałowska — Oblicze nowych programów — Biblioteka Nauczyciela Szkoły Powszechnej Nr. 1 — Warszawa, Gebethner i Wolff 1935 r. str. 53.

Ministerstwo W. R. i O. P. — Instrukcja dotycząca planów godzin i programów nauki w publicznych szkołach powszechnych w roku szkolnym 1935/36 — Warszawa—Lwów, Państwowe Wydawnictwo Książek Szkolnych 1935 r. str. 95.

Ministerstwo W. R. i O. P. — Instrukcja dotycząca planów godzin i programów nauki w klasach I, II i III gimnazjów państwowych w roku szkolnym 1935/36 — Warszawa—Lwów, Państwowe Wydawnictwo Książek Szkolnych 1935 r. str. 11.

Ministerstwo W. R. i O. P. — Program nauki w publicznych szkołach powszechnych pierwszego stopnia z polskim językiem nauczania. Projekt — Warszawa—Lwów, Państwowe Wydawnictwo Książek Szkolnych 1935 r.

Ministerstwo W. R. i O. P. — Program nauki w publicznych szkołach powszechnych drugiego stopnia z polskim językiem nauczania. Projekt — Warszawa—Lwów, Państwowe Wydawnictwo Książek Szkolnych 1935 r.

Dr. Br. Nagel — Ziemia Chełmińska. Monografja ze wstępem do regionalizmu. Część I — Toruń, Wy-

dawnictwo ośrodka poszukiwań etnograficznych przy Inspektoracie Szkolnym w Toruniu 1935 r. str. 144.

M. Placzek — Na wodach liceum (artykuł dyskusyjny) — Gimnazjum Nr. 1, wrzesień 1935 r. str. 19-21.

M. Puchlik — Regionalizm — Życie Szkolne Nr. 5-6, maj — czerwiec 1935 r. str. 212-215.

L. Sosnowska — Z mojej praktyki w klasie pierwszej. Próby prowadzenia lekcji w okresie przygotowawczym — Z Praktyki Szkolnej Nr. 31 — Warszawa, Nasza Księgarnia 1935 r. str. 150.

St. Wiącek — Plany godzin i program nauki w publicznych szkołach powszechnych w roku szkolnym 1935/36 — Praca w Klasach Łączonych Nr. 1, wrzesień 1935 r. str. 3-11.

St. Wiącek — Podstawowe zasady konstrukcji programu dla szkół I i II stopnia i jego charakterystyka w zakresie poszczególnych przedmiotów nauczania — Praca w Klasach Łączonych Nr. 1, wrzesień 1935 r. str. 11-19.

S. Zbawnicki — Podział materiału nauczania na miesiące w klasie pierwszej szkoły powszechnej — Życie Szkolne Nr. 7-8, lipiec-sierpień 1935 r. str. 249-302.

T. Żukowska i Wł. Arcimowicz — Jak korzystać z działu regionalnego Biblioteczki Poradni Dydaktyczno-Wychowawczej przy K. O. S. Wil. Pomoc dla nauczyciela, realizującego program publicznej szkoły powszechnej na Wileńszczyźnie i Nowogródczyźnie — Biblioteczka Poradni Dydaktyczno-Wychowawczej przy Kuratorjum O. S. Wileńskiego Nr. 14 — Wilno, nakładem Dziennika Urzędowego K. O. S. Wileńskiego 1935 r. str. 23.

— — Lekcje wzorowe na każdy dzień i każdą godzinę lekcyjną szkoły powszechnej. Oddział (klasa) IV — Warszawa, Wydawnictwo B-ci Drapczyńskich r. 1935/36.

— — Liceum ogólnokształcące. Projekt wytycznych — Przegląd Pedagogiczny Nr. 13-14, wrzesień 1935 r. str. 205-212.

— — O materiał ludoznawczy (dokończenie). — Życie Szkolne Nr. 5-6, maj-czerwiec 1935 r. str. 233-238.

— — Rozkład szczegółowy z języka polskiego, arytmetyki z geometrią, geografii i nauki o przyrodzie dla publicznych szkół powszechnych na klasę IV. Materiał nauczania ujęto tematami i rozłożono na tygodnie — Łódź, wydawnictwo Drukarni Państwowej 1935 r. str. 23.

— — Szczegółowy rozkład materiału nauczania w klasie VI-ej — Życie Szkolne Nr. 7-8, lipiec-sierpień 1935 r. str. 303-328.

— — Ze szkolnictwa średniego ogólnokształcącego (z konferencji dyrektorów szkół państwowych i prywatnych, poświęconej głównie wynikom realizacji programu kl. I i II w zakresie różnych przedmiotów) — Oświata i Wychowanie Nr. 6, czerwiec 1935 r. str. 441-442.

Kierownictwo szkół (Dyrektor). Nauczyciele. Rada Pedagogiczna.

O. Kotula i P. Tłuczek — Podręczny poradnik dla kierowników i nauczycieli szkół powszechnych. Wydanie czwarte rozszerzone — Łódź, wydawnictwo Drukarni Państwowej 1935 r. str. 608.

Ks. Dr. A. Siara — Współpraca katechety-wycho-

wawcy z gronem nauczycielskim — Miesięcznik Katechetyczny i Wychowawczy Nr. 8, październik 1935 r. str. 325-336.

Wiz. W. Sikorski—O właściwy typ wychowawcy fizycznego — Wychowanie Fizyczne Nr. 6, czerwiec 1935 r. str. 243-247.

Cz. Ziętek — Hospitacje kierownika szkoły — Przyjaciel Szkoły Nr. 13, wrzesień 1935 r. str. 616-619.

H. Zwolakiewicz — Nauczyciel a kultura ludowa — Miesięcznik Literatury i Sztuki Nr. 1, wrzesień 1935 r. str. 15-22.

Organizacja nauczania i pracy wychowawczej.

L. Bandura — Dziecko jako widz w teatrze — Teatr w Szkole Nr. 1, wrzesień 1935 r. str. 4-9.

M. Bulicz — W sprawie egzaminów wstępnych do szkół średnich—Ogniskowiec Nr. 6, wrzesień 1935 r. str. 166-168.

J. Dec — Próby z dziedziny wychowania społecznego na wsi (przysposobienie rolnicze)—Oświata i Wychowanie Nr. 6, czerwiec 1935 r. str. 404-407.

St. Dobraniecki — O teatr dla dzieci — Teatr w Szkole Nr. 1, wrzesień 1935 r. str. 1-4.

J. Grabowska i Wł. Flaczyńska — Świetlica dla młodzieży szkolnej—Gostynin 1935 r. str. 159.

Dr. M. Grzywak-Kaczyńska—Powodzenie szkolne a inteligencja — Biblioteka Dzieł Pedagogicznych Nr. 52—Warszawa, Nasza Księgarnia 1935 r. str. 189.

E. Jędrzejczyk — Gromady zachowe w szkole powszechnej — Ogniskowiec Nr. 6, wrzesień 1935 r. str. 155-158.

J. Kita—Wartość nauki cichej w pracy oddziałów połączonych — Dziennik Urz. K. O. S. Łuckiego Nr. 7, wrzesień 1935 r. str. 161-163.

O. Kotula i P. Tłuczek—Podręczny poradnik dla kierowników i nauczycieli szkół powszechnych—vide Kierownictwo szkół...

L. Langholz — Pedagogiczna rola uroczystości—Praca Szkolna Nr. 1, wrzesień 1935 r. str. 10-13.

J. Lechicka i M. Uklejska — Szkoła w życiu codziennym. Spostrzeżenia i refleksje—Warszawa, Nasza Księgarnia 1935 r. str. 306.

St. Lipko — Organizacja zajęć w klasach łączonych — Praca w Klasach Łączonych Nr. 1, wrzesień 1935 r. str. 28-30.

T. Łaciak — Jak zaprosiliśmy naszych rodziców do szkoły? — Praca Szkolna Nr. 1, wrzesień 1935 r. str. 24-27.

T. Łaciak — Z doświadczeń w klasie pierwszej i drugiej (zagadnienie swobody i karności)—Ogniskowiec Nr. 6, wrzesień 1935 r. str. 146-154.

Wiz. L. Madurowicz — Pomieszczenie i urządzenie szkolnych pracowni gospodarskich — vide Szkolnictwo zawodowe.

M. Misiuda — Jak zorganizowałem koło b. wychowanków—Oświata i Wychowanie Nr. 6, czerwiec 1935 r. str. 416-418.

M. Mituła—Miasto i wieś w wychowaniu—Życie Szkolne Nr. 5-6, maj-czerwiec 1935 r. str. 204-208.

B. Nawroczyński—Wpływ wychowawczy Józefa Piłsudskiego—Przegląd Pedagogiczny Nr. 13-14, wrzesień 1935 r. str. 261-264.

A. Nikiel—Co sądzi o samorządzie uczniowskim młodzież?—Sprawozdanie Dyrekcji Państwowego Gimnazjum Polskiego w Bielsku za rok szkolny 1934/35 — Bielsk, nakładem Dyrekcji Państwowego Gimnazjum Polskiego w Bielsku 1935 r. str. 27-42.

H. Radlińska—Stosunek wychowawcy do środowiska społecznego. Szkic pedagogiki społecznej — Warszawa, Nasza Księgarnia 1935 r. str. 323.

J. Ryngranowa — Czar dziecięctwa czy rasa ubogich. O życiu dziecka proletariackiego—Przegląd Współczesny Nr. 160, sierpień 1935 r. str. 165-181.

A. Salwicki—Plan pracy wychowawczej w szkole powszechnej — Biblioteka zagadnień pedagogicznych Nr. 3 — Rohatyn, nakładem Księgarni Wydawniczej J. Sokolnika 1935 r. str. 20.

Dr. K. Sobolski — Cechy psychiczne młodzieży ośrodków miejskich i robotniczo-przemysłowych województwa Śląskiego — Mysłówice, nakładem autora 1935 r. str. 8.

Dr. K. Sobolski — Dziecko wsi polskiej — Mysłówice, nakładem autora 1935 r. str. 8.

Dr. K. Sośnicki—Wychowanie i nauczanie. Przewodnik do wydawnictw pedagogicznych i dydaktycznych. Część II—Lwów — Warszawa — Poznań 1935 r. str. 396.

A. Urbański — Nasi nowicjusze — Przyjaciel Szkoły Nr. 13, wrzesień 1935 r. str. 606-610.

K. Urbański — Aktualizacja w nauczaniu—Pion Nr. 36, wrzesień 1935 r.

M. Wdówka—Organizacje uczniowskie w świetle statutu szkoły powszechnej—Praca Szkolna Nr. 1, wrzesień 1935 r. str. 13-16..

H. Zwolakiewicz — Nauczyciel a kultura ludowa — vide Kierownictwo szkół..

— — Plan pracy wychowawczej dla kl. I-IV szkół powszechnych państwowych i prywatnych. Wskazówki metodyczne i materiały do ułożenia rocznego planu pracy wychowawczej przez nauczyciela—Warszawa—Lwów—Kraków, nakładem Księgarni Nauczycielskiej we Lwowie 1935 r. str. 8.

— — Program pracy wychowawczej—Sprawozdanie Dyrekcji Państwowego Gimnazjum im. A. Osuchowskiego w Cieszynie za rok szkolny 1934/35—Cieszyn, nakładem Państwowego Gimnazjum im. A. Osuchowskiego w Cieszynie 1935 r. str. 31-32.

Poszczególne przedmioty nauczania.

Religja.

Ks. Br. Pagowski — Z kursu katechetycznego w Krakowie — vide Kształcenie kandydatów...

Ks. Dr. A. Siara — Współpraca katechety-wychowawcy z gronem nauczycielskim (Przyczynki do korelacji nauki religii z innymi przedmiotami) — vide Kierownictwo szkół...

— — Jak wychowywać młodzież szkolną do współżycia z rokiem kościelnym?—Mysterium Christi Nr. 7-8, sierpień-wrzesień 1935 r. str. 178-187.

— — Nauczanie liturgiki w nowym gimnazjum—Mysterium Christi Nr. 7-8, sierpień-wrzesień 1935 r. str. 176-177.

Język polski.

H. Gaertner — Przewodnik metodyczny do podręcznika Mowa Polska dla kl. VII szkoły powszechnej—Lwów—Warszawa, Książnica-Atlas 1935 r. str. 19.

H. Gaertner — Przewodnik metodyczny do podręcznika Mowa Polska dla III kl. gimnazjalnej — Lwów—Warszawa, Książnica-Atlas 1935 r. str. 20.

S. I. Hessen — Metoda globalna czy globalna nauka czytania?—Praca Szkolna Nr. 1, wrzesień 1935 r. str. 3-10.

St. Jodłowski — Ćwiczenia gramatyczne, ortograficzne i słownikowe dla IV kl. szkoły powszechnej. Podręcznik metodyczno-praktyczny dla nauczyciela — Lwów—Warszawa, Książnica-Atlas 1935 r. str. 79.

Dr. J. Kijas — Zjazd naukowy im. Krasieckiego. Sekcja dydaktyczna (nauczanie literatury współczesnej w szkole średniej)—Przegląd Pedagogiczny Nr. 12, wrzesień 1935 r. str. 190-192.

A. Klar — Oglądanie obrazów i omawianie ich treści w szkole powszechnej ze szczególnym uwzględnieniem klasy I—Lwów — Warszawa, Książnica-Atlas 1935 r. str. 27.

Z. Klemensiewicz — Objaśnienia metodyczne do podręcznika Język Polski dla VII kl. szkoły powszechnej—Lwów—Warszawa, Książnica—Atlas 1935 r. str. 3.

Z. Klemensiewicz — Objaśnienia metodyczne do podręcznika Język Polski dla III kl. gimnazjalnej — Lwów — Warszawa, Książnica-Atlas 1935 r. str. 8.

J. Korelli—Lektura szkolna a nowe programy—Biblioteka Pedagogiczna Nr. 1 — Warszawa 1935 r. str. 28.

Z. Leśnodorski—Pierwiastki wychowawcze polskiej literatury regionalnej — Polonista Nr. 4, lipiec-sierpień 1935 r. str. 142-148.

St. Menzłowa — Jak realizowałam program języka polskiego w klasie trzeciej szkoły powszechnej?—Polonista Nr. 4, lipiec-sierpień 1935 r. str. 148-151.

Wł. Romanowski—Metoda zdaniowo-tekstowa—Sprawy Nauczycielskie Nr. 1, wrzesień 1935 r. str. 27-30.

Wł. Romanowski — Metoda zdaniowo-tekstowa. Najnowsze formy szybkiej i naturalnej nauki czytania i pisania oraz podstawy psychologiczno-językowe — Wilno 1935 r. str. 48.

J. Saloni — Nowe programy gimnazjum a studjum uniwersyteckie polonistyki — vide Kształcenie kandydatów...

Mgr. J. Sykułski — Spostrzeżenia nad błędami językowymi młodzieży szkolnej w Słonimie — Poradnik Językowy Nr. 1, wrzesień 1935 r. str. 9-11.

Z. Szmydtowa — Krasiecki w szkole — Polonista Nr. 4, lipiec-sierpień 1935 r. str. 129-133.

F. Śliwiński — Wskazówki programowe w zakresie nauki ortografii oraz zbiór ćwiczeń ortograficznych na klasy I-VII szkół powszechnych — Łódź, wydawnictwo Drukarni Państwowej 1935 r. str. 78.

St. Tync, J. Gołąbek i J. Duszyńska — Przewodnik metodyczny do podręcznika Nasze Miasto dla II kl. szkół powszechnych miejskich — Lwów—Warszawa, Książnica-Atlas 1935 r. str. 84.

St. Tync, J. Gołąbek i J. Duszyńska—Przewodnik metodyczny do podręcznika U Progu Polski dla IV kl. szkoły powszechnej—Lwów—Warszawa, Książnica-Atlas 1935 r. str. 72.

H. Tyrankiewiczowa—Inscenizacja. Juliusz Słowacki: „Chochlik, Skierka i Goplana“—Teatr w Szkole Nr. 1, wrzesień 1935 r. str. 13-18.

St. Wiącek—Język polski w szkołach I i II stopnia. Ogólna charakterystyka programu języka polskiego w szkołach I i II stopnia — Praca w Klasach Łączonych Nr. 1, wrzesień 1935 r. str. 19-21.

St. Wiącek — Uwagi o realizacji programu języka polskiego w klasie VII—Praca w Klasach Łączonych Nr. 1, wrzesień 1935 r. str. 16-23.

— — II konferencja rejonowa w warszawskim ognisku polonistycznym. Ćwiczenia w mówieniu i pisanii na terenie nowego gimnazjum—vide Kształcenie kandydatów...

— — Rozkład szczegółowy materiału naukowego z języka polskiego na klasę V, VI i VII, ujęty tematami i rozłożony na tygodnie — Łódź, wydawnictwo Drukarni Państwowej 1935 r. str. 28.

— — Zjazd naukowy im. I. Krasieckiego. Sekcja dydaktyczna — Polonista Nr. 4, lipiec-sierpień 1935 r. str. 161-163.

— — Z ogniska w Białymstoku. I. Ćwiczenia w mówieniu i pisanii. II. Nauka o języku w nowym gimnazjum—vide Kształcenie kandydatów...

Język łaciński.

M. Barbaszowa — Organizacja kółek filologicznych — Przegląd Klasyczny Nr. 4, r. 1935 str. 197-203.

Fr. Kulisiewicz — Nowy program języka łacińskiego dla klasy drugiej na tle praktyki szkolnej — Sprawozdanie Dyrekcji Państwowego Gimnazjum im. A. Osuchowskiego w Cieszynie za rok szkolny 1934/35—Cieszyn, nakładem Państwowego Gimnazjum im. A. Osuchowskiego w Cieszynie 1935 r. str. 8-30.

J. Loria — Nauka gramatyki bez podręcznika—Przegląd Klasyczny Nr. 4, r. 1935 str. 193-196.

T. Sinko — Realizacja programu nauki języka łacińskiego w I klasie gimnazjalnej na podstawie podręcznika p. t. Discere puer latine — Lwów — Warszawa, Książnica—Atlas 1935 r. str. 39.

T. Sinko — Realizacja programu nauki języka łacińskiego w II klasie gimnazjalnej na podstawie podręcznika p. t. Tirocinium publici — Lwów — Warszawa, Książnica—Atlas 1935 r. str. 39.

T. Sinko — Realizacja programu nauki języka łacińskiego w III klasie gimnazjalnej na podstawie podręcznika p. t. Vir bonus — Lwów — Warszawa, Książnica—Atlas 1935 r. str. 23.

Z. Schulbaumówna — Przedstawienia szkolne dramatów klasycznych — Przegląd Klasyczny Nr. 4, r. 1935 str. 205-222.

Języki obce nowożytnie.

L. Bochnigowa — Nauczanie języków nowożytnych w świetle nowych programów — Sprawozdanie Dyrekcji Państwowego Gimnazjum Żeńskiego w Grudziądzu za rok szkolny 1934/35 — Grudziądz, wydane staraniem Dyrekcji Gimnazjum 1935 r. str. 9-15.

Z. Czerny i F. Jungman — Wskazówki metodyczne do podręcznika Bon sourire et en avant! dla II klasy gimnazjalnej — Lwów—Warszawa, Książnica—Atlas 1935 r. str. 16.

M. Friedländer—Lektura obcojęzyczna w szkole średniej. Szkic metodyczny. Część I. Rozważania ogólne—Metodyczna biblioteka neofilologiczna Nr. 1—Kraków, skład główny w księgarni Gebethner i Wolff 1935 r. str. 57.

A. Jesionowski — Zagadnienia kulturoznawcze w nauce języka francuskiego w klasie I—Gimnazjum Nr. 1, wrzesień 1935 r. str. 28-32.

Historja.

St. Nowaczyk—Korelacja historii z innymi przedmiotami nauczania—Życie Szkolne Nr. 5-6, maj-czerwiec 1935 r. str. 220-223.

B. Zwolski — Władysław IV na ziemiach B. W. Ks. Litewskiego. Pomoc dla nauczyciela, realizującego program publicznej szkoły powszechnej na Wileńszczyźnie i Nowogródczyźnie — Biblioteczka Poradni Dydaktyczno-Wychowawczej przy Kuratorjum O. S. Wileńskiego Nr. 15—Wilno, nakładem Dziennika Urz. K. O. S. Wileńskiego 1935 r. str. 31.

— — Komunikat o najnowszych wydawnictwach (naukowych, dydaktycznych, kartograficznych)—II konferencja rejonowa krakowskiego ogniska historycznego. Sprawozdania i streszczenia referatów—Kraków 1935 r. str. 11-16.

— — O różnych sposobach używania podręcznika — II konferencja rejonowa krakowskiego ogniska historycznego. Sprawozdania i streszczenia referatów—Kraków 1935 r. str. 3-10.

— — Szczegółowy rozkład materiału naukowego z historii, ujęty tematami i rozłożony na tygodnie dla klasy V, VI i VII-ej — Łódź, wydawnictwo Drukarni Państwowej 1935 r. str. 18.

— — Wyniki nauczania historii w klasie I według badań przeprowadzonych w klasie II — Druga konferencja rejonowa krakowskiego ogniska historycznego. Sprawozdania i streszczenia referatów — Kraków 1935 r. str. 17-20.

Geografia.

E. Boukołowska i M. Kotarbiński — Ćwiczenia z geografii i przyrody. Część II—Biblioteka Nauczyciela Szkoły Powszechnej Nr. 24 — Warszawa, Gebethner i Wolff 1935 r. str. 87.

St. Cwenaar — Lekcje geografii w nowym programie — Przyjaciel Szkoły Nr. 13, wrzesień 1935 r. str. 639-643.

H. Gnoińska i M. Librachowa — Moja wieś. Przyroda i geografia dla III klasy szkoły powszechnej. Książka dla nauczyciela—vide Nauka o przyrodzie.

S. M. H. — Przedstawienie ważniejszych form terenu na mapach przy pomocy poziomicy. Lekcja geografii w klasie V—Przyjaciel Szkoły Nr. 13, wrzesień 1935 r. str. 627-631.

St. Kamiński — Stanowisko Polski w Europie i świecie (na marginesie nauczania geografii w klasie VII szkoły powszechnej) — Przyjaciel Szkoły Nr. 13, wrzesień 1935 r. str. 636-637.

A. Mameczy — Zagadnienie aktualizacji w nauczaniu geografii w nowym programie — Życie Szkolne Nr. 5-6, maj-czerwiec 1935 r. str. 223-230.

— — Szczegółowy rozkład materiału naukowego

z geografii, ujęty tematami i rozłożony na tygodnie dla klasy V, VI i VII — Łódź, wydawnictwo Drukarni Państwowej 1935 r. str. 24

Nauka o przyrodzie.

Biologia. Fizyka i chemia.

E. Boukołowska i M. Kotarbiński — Ćwiczenia z geografii i przyrody — vide Geografia.

H. Gnoińska i M. Librachowa — Moja wieś. Przyroda i geografia dla III klasy szkoły powszechnej. Książka dla nauczyciela — Warszawa—Lwów, Państwowe Wydawnictwo Książek Szkolnych 1935 r. str. 221.

Ministerstwo W. R. i O. P. — Wskazówki do realizacji programu biologii w kl. I i II. Pracownia biologiczna. O użyciu mikroskopu w gimnazjum. Pomoce naukowe. Bibliografja — Poradnik w sprawach nauczania i wychowania oraz administracji w szkołach ogólnokształcących. Rok VI, zeszyt 2 (14) — Warszawa, Książnica-Atlas 1935 r. str. 165.

— — Rozkład szczegółowy materiału naukowego z przyrody dla klasy V, VI i VII oraz nauka o człowieku z higieną dla klasy VII-ej, ujęty tematami i rozłożony na tygodnie — Łódź, wydawnictwo Drukarni Państwowej 1935 r. str. 27.

Arytmetyka z geometrią. Matematyka.

E. Dudkówna i J. Strzelecka — Jak realizować nowy program matematyki. Część I — Biblioteka Nauczyciela Szkoły Powszechnej Nr. 12. Wydanie trzecie—Warszawa, Gebethner i Wolff 1935 r. str. 80.

A. Litwin — Arytmetyka z geometrią — Praca w Klasach Łączonych Nr. 1, wrzesień 1935 r. str. 22-28.

T. Szvec — Dziecięca metoda dodawania — Przyjaciel Szkoły Nr. 13, wrzesień 1935 r. str. 625-627.

— — Szczegółowy rozkład materiału naukowego z arytmetyki z geometrią, ujęty tematami i rozłożony na tygodnie dla klasy V, VI i VII—Łódź, wydawnictwo Drukarni Państwowej 1935 r. str. 19.

Rysunek.

St. Gabriel—Zajęcia praktyczne i rysunek w klasie IV i VII szkoły powszechnej—vide Zajęcia praktyczne¹⁾.

100

SPRAWOZDANIE

z konferencji rejonowej nauczycieli języka polskiego w Wilnie.

Dnia 25 i 26 października r. b. odbyła się pierwsza w bieżącym roku szkolnym rejonowa konferencja nauczycieli języka polskiego Okręgu Szkolnego Wileńskiego z udziałem instruktora ministerjalnego p. dr. Wł. Szy-

¹⁾ Z braku miejsca pozostałe rozdziały nie mogły być zamieszczone.

szkowskiego. Z nauczycielstwa uczestniczyło w konferencji 56 osób.

Pierwszy dzień konferencji poświęcono omówieniu początkowego etapu pracy w klasie III. Przeprowadzono trzy lekcje przykładowe oraz zostały wygłoszone trzy referaty: a) Wyniki ankiety w sprawie realizacji programu języka polskiego w klasie II, b) Omówienie podręczników lektury na klasę III (Balicki i Maykowski, Mówią wieki, cz. III, oraz Bielak i Bystron. Życie polskie, wypisy na kl. III) i c) Omówienie podręczników nauki o języku (Klemensiewicz, Język polski na kl. III, Gaertner, Mowa polska na kl. III, St. Szober, Nauka o języku dla kl. III).

Tematem drugiego dnia obrad stała się sprawa wypracowań piśmiennych. Program wypełniły: lekcja w klasie VII, poświęcona ćwiczeniu poprawczemu w związku z wypracowaniem klasowym oraz trzy referaty: a) Typowe błędy uczniów klas starszych gimnazjum i próby walki z nimi i b) Typowe błędy uczniów, przychodzących do gimnazjum, ze szkół powszechnych; c) sposoby poprawiania wypracowań uczniowskich i próba ustalania wspólnej nomenklatury).

Na zakończenie konferencji ustalono wyniki dyskusji nad poszczególnymi zagadnieniami, wskazano na szereg możliwości pracy zbiorowej w Ognisku, dotyczącej: a) zbierania tematów wypracowań uczniowskich, b) opracowywania tematów z zakresu lektury uzupełniającej w związku z zainteresowaniami uczniów, c) zbierania materiału, dotyczącego typowych błędów uczniów na Wileńszczyźnie. Wreszcie podano projekt p. dra J. Saloniego stworzenia ogólnopolskiego Koła Polonistów z siedzibą w Warszawie i nawoływano do prenumeraty „Polonisty”. Na członków przyszłego Koła zapisały się 34 osoby.

WYNIKI KONFERENCJI.

I. Ankieta w sprawie realizacji programu języka polskiego w klasie II: Wyniki ankiety: odpowiedź nadesłał niewielki procent nauczycieli okręgu — omówiono zgodnie z jej układem podług następujących kwestyj: a) rozkład materiału, b) wybór lektury uzupełniającej w stosunku do materiału czytanek, c) wyzyskanie momentów aktualizacji w związku z lekturą czytanek i większych całości, d) sposoby

opracowywania lektury, e) korelacja z historią, f) ćwiczenia słownikowe, g) sprawozdania i dyskusja na tle przeżyć i zainteresowań młodzieży, h) rezultaty pracy nad opisem, i) ćwiczenia redakcyjne, j) rodzaje ćwiczeń w pisaniu, zadawanych do domu, k) ugrupowanie materiału gramatycznego w kl. II, l) trudności w realizowaniu programu gramatyki, ł) metody w opracowywaniu poszczególnych zagadnień z nauki o języku, m) uwagi o podręcznikach, n) spostrzeżenia o wynikach nauczania.

Rezultaty ankiety. W rozkładzie materiału nie było większych trudności. Wybór lektury uzupełniającej uzależniony był w roku ubiegłym od nauki historii i dotyczył przeważnie tekstów, używanych w dawnym gimnazjum, jak np. „Grażyna”, „Ogniem i mieczem”, co się przedewszystkiem tłumaczy ubóstwem bibliotek szkolnych. Rezultaty, pracy nad opisem wykazały różnicę uzdolnień chłopców i dziewcząt co obserwowano, przedewszystkiem w szkołach koedukacyjnych. Naogół praca nad wdrażaniem uczniów do umiejętności opisywania nie była jeszcze zbyt urozmaicona i przemyślana. Dużo zastrzeżeń budzą ćwiczenia redakcyjne, których nie wszyscy są jeszcze zwolennikami. Przy nauce o języku tu i ówdzie powstawały trudności w nauczaniu fonetyki. Inne działy nie budziły większych zastrzeżeń. Z metod nauczania gramatyki obecnie zapanowała niemal niepodzielnie metoda indukcyjna, co jest objawem dodatnim. Podręczniki, przyjęte na naszym terenie (Balicki i Klemensiewicz), naogół cieszą się powodzeniem, stawiano im tylko drobne zarzuty, np. Wypisom, że za dużo jest czytanek o charakterze historycznym, a za mało wierszy, że niektóre czytanki są za trudne; podręcznikowi gramatyki, że nawet jest za łatwy, ale podaje nieraz mętne definicje i t. p. O rezultatach pracy w kl. II mówiono nader oględnie i, mimo, iż uczestnicy ankiety naogół materiał przerobili, nie mogą dokładnie uświadomić sobie wyników.

II. Początkowy etap pracy nad realizacją programu w klasie III.

Dyskusja nad lekcjami potoczyła się dookoła trzech tematów: 1) Próby charakterystyki postaci na materiale czytanek; 2) sposoby opracowywania działu nauki o języku (związanego

z rytmem mowy, prozy i wiersza; 3) sposoby omawiania „Zemsty” w klasie III.

1) W sposobie przedstawiania postaci w związku z materiałem lektury wysuwają się dwie możliwości:

a) uwydatnienie rysów typowych na tle środowiska i epok historyczno-kulturalnych;

b) uwydatnienia rysów indywidualnych postaci.

Nauczyciele dotąd naogół wykazują tendencję do jednostronności, ujmowania postaci raczej jako typów, a nie indywidualności, co się wiąże ze zbyt niemiłym nastawieniem historycznym w interpretacji czytanek.

2) Nauka rytmu jest nowym działem w nauce o języku i dlatego będzie sprawiała wiele trudności. Na tle rozważań o rytmie wyłoniły się następujące kwestje: pojęcie rytmu wogóle, rytm muzyczny i przestrzenny, kwestja uzmysłowienia i uświadomienia uczniom pojęcia rytmu. Należy dążyć do połączenia wrażeń wzrokowych i słuchowych, jeśli chodzi o rytm. Mówiono też o zależności nauki rytmu od nauki o akcencie i sposobach opanowania rytmu przy wierszach niemiaryowych.

3) Omówienie „Zemsty” w klasie III na potyka obecnie na duże trudności, ze względu na wydawnictwa tekstów z opracowaniami. Trudności te dotyczą głównie wydobycia z uczniów bezpośrednich wrażeń lektury i oparcia na nich wyboru tematów do opracowania. Ponieważ jednak należy unikać dotychczasowych szablonów w doborze tematów, unikać omawiania rzeczy znanych i oczywistych, czemu brak bezpośredniości w przeżyciach ucznia bardzo przeszkadza, wypłynęło zagadnienie stosunku interwencji nauczyciela do wykorzystania przeżyć młodzieży. Najtrudniejszym metodycznie momentem lekcji jest pogłębienie reakcji psychicznej młodzieży tak, aby wydobyć z niej spostrzeżenia nieszablonowe i cenne dla dalszego toku pracy. Stosuje się to zresztą i do lektury innych utworów.

Charakterystyka nowych podręczników na klasę III. Podręczniki do lektury Balickiego i Bystronia różnią się głównie tem, iż pierwszy wprowadza wiele obrazków obyczajowych z życia ludzi w omawianych epokach, drugi zaś kładzie większy nacisk na teksty literackie. Znamiennej cechą wypisów tegorocznych jest szerokie uwzględ-

nienie pamiętników i listów. Większa też jest ilość tekstów z zakresu pracy popularnonaukowej.

Uwagi co do opracowywania utworów są następujące: a) pomijać takie teksty, na których uczniowie powtarzająliby materiał, zdobyty na lekcjach historii; b) przy opracowywaniu twórczości Mickiewicza i Słowackiego „dawać” pierwszeństwo całościom utworów przed fragmentami, w ramach programu; c) lekturę „Zemsty” i „Pana Tadeusza” traktować w podobny sposób jak większe utwory lektury uzupełniającej.

Z podręczników do gramatyki metodycznie najlepiej jest ułożony podręcznik Klemensiewicza, zwłaszcza jeśli chodzi o dobór ćwiczeń i wiadomości z lat poprzednich. Wymaga on jednak najmniej samodzielności ze strony nauczyciela i stosowanie przez niego wyłącznie ćwiczeń z podręcznika nie jest rzeczą wskazaną, ze względu na zmechanizowanie nauki. Celową wskazówką wytycznych nauki o języku jest rozpoczynanie w kl. III od nauki o wyrazie lub zdaniu, tematy z zakresu przycisku i rytmu natomiast opracować w czasie, gdy lektura dostarczy odpowiedniego materiału, t. j. podczas omawiania epoki romantycznej, obfitującej w poezję.

Najtrudniejszą pozycją programu są ćwiczenia w mówieniu i pisaniu. W klasie III, zwracając uwagę na sposób przedstawiania postaci ludzkich, należy rozpocząć od obserwacji postaci na materiale lektury, potem brać wzory z życia. Model z życia powinien być zawsze traktowany jako postać fikcyjna. W wypracowaniach, związanych z charakterystyką należy stosować tematy ramowe. Prace nad charakterystyką postaci należy rozszerzyć przez połączenie z opowiadaniem.

III. Wypracowania piśmienne.

1) Typowe błędy uczniów klas starszych i próby walki z nimi.

Wyróżniono tu trzy kategorie błędów: ortograficzne, przestankowania, stylowo-językowe. Pierwsza kategoria błędów ma w klasach starszych charakter raczej sporadycznych wypadków i najwięcej kłopotu sprawia tu łączne i rozdzielne pisanie przysłówków. Przestankowanie to choroba nagminna wśród uczniów, wynikająca ze słabego opanowania składni. Najwięcej braków stylowo-językowych, które pochodzą z wpływów środo-

wiska, gwary wileńskiej, albo języka, skazonego, wpływami rosyjskimi. Najlepsze sposoby walki z błędami to ustne poprawianie i piśmienna korekta błędów. Punktem wyjścia poprawiania błędów należy uczynić wady języka i stylu.

2) Typowe błędy uczniów przechodzących do gimnazjum ze szkół powszechnych.

Obok [błędów] pisowni występują tu bardzo [często błędy wymowy, które wpływają na wady ortografii.]

Błędy wymowy, to błędy przedewszystkiem fonetyczne. Drugą kategorię stanowią błędy gramatyczne. I jedno i drugie są rezultatem wpływu otoczenia i środowiska.

3) Sposoby poprawiania wypracowań i próba ustalenia wspólnej nomenklatury.

Wśród licznych sposobów poprawiania wypracowań uczniowskich wyróżniono dwa zasadnicze sposoby: a) poprawianie zbiorowe; b) indywidualne. Przy poprawianiu zbiorowym można uwzględnić różne metody i podejścia: correctum może się stać punktem wyjścia do powtórzenia jakiegoś działu nauki o języku, ćwiczeniem słownikowym, stylistycznym, redakcyjnym. Nie daje jednak zbiorowe poprawianie takiej korzyści

uczniom jak indywidualne. Jako sposób indywidualnego poprawiania niezawodny jest sposób poprawiania z asystą, ale ten pochłania tak wiele czasu, iż w praktyce może być stosowany tylko w klasach, liczących niewielu uczniów.

W dyskusji nad wypracowaniami piśmiennymi podkreślono konieczność przygotowywania sumiennego lekcji, poświęconych ćwiczeniom poprawczym, gromadzenia błędów typowych, wyjaśniania ich pochodzenia. Należy walczyć z werbalizmem w wypracowaniach, a jako środek walki ze złą ortografią wprowadzić zwykłe przepisywanie; walczyć z ubóstwem słownika i stylu uczniów przez rozwój czytelnictwa wśród młodzieży; dążyć do wzbogacenia bibliotek szkolnych. Zwrócono też uwagę na kwestję indywidualnego stylu ucznia. Z toku dyskusji wyczuwało się chwilami, iż niektórzy nauczyciele zdradzają skłonność do hamowania indywidualności ucznia w jego stylu przez przesadne dążenie do hyperpoprawności. Wspólnej nomenklatury przy poprawianiu ćwiczeń nie zdołano jeszcze ustalić, gdyż uwagę wszystkich pochłaniały kwestje, związane z błędami językowymi i stosowaniem środków zaradczych.

J. W. P.

UAG. W. F. H. 93

Zauważone błędy. Na stronie 177, w spisie treści, poz. 92, mylnie umieszczono „państwowej” zamiast „wojskowej”.

Adres Redakcji i Administracji: Wilno, Wolana 10, Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego

Prenumerata roczna Dziennika Urzędowego wynosi 6 złotych, półrocznie 3 zł., kwartalnie 1 zł. 50 gr. Cena numeru pojedynczego—60 gr. Należność należy wpłacać wyłącznie na konto czekowe P. K. O. Nr. 30466.

CENA OGŁOSZEŃ: cała strona zł. 80, 1/2 str.—zł. 5, 1/4 str.—zł. 25, 1/8 str.—zł. 15.

Tłoczono z polecenia Kuratora Okręgu Szkolnego Wileńskiego
w Polskiej Drukarni Artystycznej GRAFIKA, Wilno, Tatarska 22, telefon 13-69.

061503

LIETUVOS MOKSLŲ AKADEMIJOS BIBLIOTEKA

002 00086933 5

Lietuvos TSR Mokslų Akademijos
CENTRINĖ BIBLIOTEKA
061503 / 12/4-12
AFS 1035